

S O U T H A F R I C A

12½C

P R O T E A

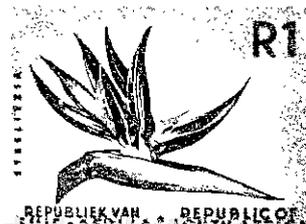
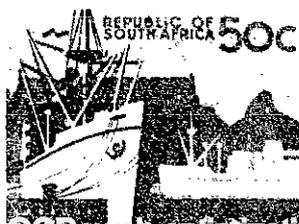
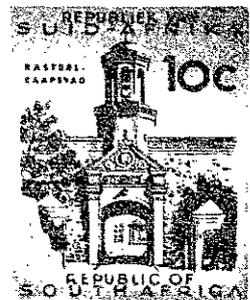
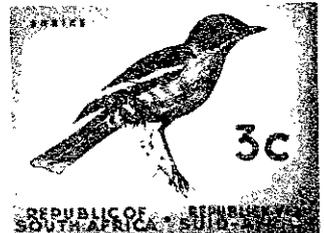
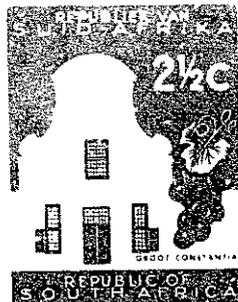
S U I D - A F R I K A

REPUBLIEK VAN SUID-AFRIKA
 Die vaste reeks
 Posseëls

31.5.1961

REPUBLIC OF SOUTH AFRICA
 First definitive series
 of Postage Stamps

VOORUITGANG IN DIE POSKANTOOR

Synde
DIE JAARVERSLAG

van die
POSMEESTER-GENERAAL

van
SUID-AFRIKA

vir
1960-61

DIE STAATSDRUKKER, PRETORIA

VOORUITGANG IN DIE POSKANTOOR

Synde
DIE JAARVERSLAG

van die
POSMEESTER-GENERAAL

van
SUID-AFRIKA

vir
1960-61

DIE STAATSDRUKKER, PRETORIA

Inhoud

	BLADSY
Voorwoord.....	iii
Finansies van die Poskantoor.....	1
Beleggingsgeriewe.....	1
Finansiële dienste namens ander Staatsdeparte- mente gelewer.....	2
Personeel.....	3
Organisasie en Metode.....	5
Taalkomitee van die Poskantoor.....	6
Telekommunikasie.....	6
Poswese.....	9
Ingenieursafdeling.....	11
Voorrae-afdeling.....	14
Statistiese tabelle.....	15

Voorwoord

Dit is andermaal vir my as hoof van hierdie groot en belangrike staatsonderneming 'n voorreg om verslag te kan doen oor die werksaamhede van die Poskantoor gedurende die boekjaar wat op 31 Maart 1961 afgesluit het.

By aanbieding van die jaarverslag vir 1959-60 het ek beknopt, dog so volledig moontlik, die groei en ontwikkeling van my Departement oor die vyftig jaar sedert Unie weergegee en gewys op die geweldige vordering wat in dié tydperk gemaak is. Ek het ook daarin nuwe ontwikkelings voorsien en dit tref so dat die verandering in ons staatsvorm waartoe intussen oorgegaan is, dit wil sê Republiekwording, 'n algeheel nuwe tydperk in die geskiedenis van Suid-Afrika en derhalwe ook van sy Poskantoor inlui. Onmiddellik word my Departement dus gestel voor veranderde omstandighede wat, na ek glo, sal vereis dat nog groter vooruitgang as in die verlede gemaak sal moet word om te kan voldoen aan die nuwe en allig groter eise om meer en beter poskantoor dienste.

Daar word vandag algemeen erken dat die kommunikasiebehoeftes van die hedendaagse mens in ooreenstemming met sy beskawingspeil en in verhouding tot sy sosiale, ekonomiese en wetenskaplike ontwikkeling in omvang en kompleksheid toeneem. Vir die ordelike bestaan en verdere uitbouing van die moderne staat is kommunikasiegeriewe en veral snelkommunikasiegeriewe dus 'n allereerste vereiste en aan die beskikbaarheid daarvan of gebrek daaraan kan 'n land se vordering op die pad van ontwikkeling gewoonlik gemeet word. As die onderneming wat statutêr die verpligting opgelê is van die verskaffing hier te lande van pos-en-telekommunikasiegeriewe, het die Poskantoor hierin 'n groot plig teenoor die publiek wat hy dien en die vraag ontstaan in hoe 'n mate hy daarvoor toegerus is, m.a.w. of hy daarop ingeskakel is om na behore te voorsien in die vraag na die bykomeende en verbeterde geriewe van 'n lewenskragtige jong land soos Suid-Afrika met sy dinamiese ontwikkelingspatroon en bykans perkelose potensiaal. In hoeverre ons werklik van dag tot dag hierin slaag en moontlik kan verwag om hierna te slaag, word bepaal deur 'n verskeidenheid van faktore waarvan baie heeltemal buite die beheer van my Departement is en, in die wete dat leemtes wel bestaan, verkies ek om weinig meer hier te boekstaaf as my opregte begeerte en doelgerigte strewing om, met die middele tot my Departement se beskikking, vir die Republiek van Suid-Afrika die beste moontlike poskantoorgeriewe daar te stel.

In hierdie strewing moet daar in die eerste plek rekening gehou word met sekere besliste beperkings wat hom opgelê is ten opsigte van fondse, selfstandigheid van optrede, en ander noodsaaklike benodigdhede soos geskikte geboue, funksioneel-ontwerpte voertuie, ens. Oor dié beperkings het my Departement geen beheer nie en hy poog dus om—soos hy trouens doelgerig vir jare reeds doen—die stremmende uitwerking daarvan op die lewering van poskantoor dienste sover moontlik te bowe te kom deur middel van stelselmatige vooruitbeplanning, die volste benutting van die wetenskap en die jongste uitvindsels op tegnologiese gebied, die planmatige en ekonomiese besteding van die fondse tot sy beskikking, die voortdurende hersiening en reorganisasie van sy metodes en prosedures en die toepassing van die jongste bestuurs- en werktegnieke. Hierin het hy gelukkig as lid van die Wêreldposunie toegang tot die navorsingsresultate van die verskillende wetenskaplike komitees van dié wêreldorganisasie wat pal gemoeid is met ondersoek te verbetering van alle masjinerie wat vir die verrigting van die werk van die Poskantoor aangewend word.

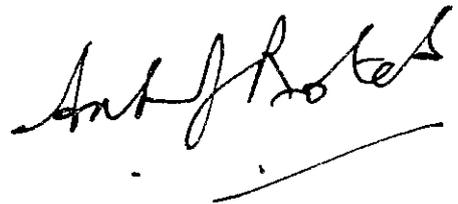
Ek kan dus met vertroue konstateer dat my Departement, danksy die visie en roewyding van sy personeel, hom oor die jare heen toegerus het om tred te hou met die geweldig vinnige veranderings van ons moderne tyd—veral hier in ons eie land. Die ingrypendste tegnologiese ontwikkeling vind tans plaas en die aanduidings is dat die hele wese van vandag se telekommunikasiesistelsels in die volgende tien tot vyftien jaar onherkenbaar sal verander. My Departement hou hom egter volkome op die hoogte van die vordering op hierdie en die ander gebiede wat ons werksaamhede regstreeks raak en, trots die tekortkominge wat daar is en altyd sal wees, glo ek dat ons geestelik en andersins daarvoor ingerig is om aan ons jong Republiek kommunikasiegeriewe te verskaf en in stand te hou wat nie stremmend nie, maar bevorderlik sal wees vir die ongekende ontwikkeling wat ons ongetwyfeid tegemoetgaan.

Op die patroon wat ek hier geskets het, is daar in die boekjaar 1960-61 voortgebou en die verslag lewer afdoende bewys van volgehoue vordering en vooruitgang op haas elke gebied. Van besondere belang is die feit dat my Departement gedurende die jaar gemagtig is om voortaan die finansiering van sy telekommunikasiesistelsel op 'n vyfjaarbasis vooruit te beplan. Dit is gewis 'n voorwaartse stap wat een van die grootste hindernisse in die weg van planmatige optrede uitskakel en die voordeel daarvan moet ons land in die algemeen ten goede kom.

Dit verdien ook spesiale vermelding dat daar in die verslagjaar 'n bedrag van meer as R17,000,000 aan die uitbouing van die telekommunikasiesistelsel bestee is. Benewens die uitbreiding van twee outomatiese sentrales, is sewe nuwes in gebruik geneem en daarby is groot vordering gemaak met die uitbreiding van die stelsel van regstreekse huurdershooflynskakeling en die meet en verantwoording van oproepe volgens wisselbare tydsduur. Hiervoor was baie bykomende hooflynkruinge nodig en met behulp van die eerste mikrogolfstelsel wat tussen Johannesburg en Klerksdorp in gebruik geneem is en bykomende konsentriese kables en draagroetes, is die totale lengte van my Departement se hooflynkruinge met ruim 25 persent vermeerder.

Wat die gewone poswerk betref, is verdere verbeterings in die diens aan die publiek aangebring en ek noem hier insonderheid die vereenvoudigde k.b.a.-pakket stelsel wat met ingang van 1 September 1960 ingestel is.

'n Gebeurtenis van meer as verbygaande belang, is die oorskakeling na die desimale geldstelsel op 14 Februarie 1961. As besigheidsonderneming met sy groot verskeidenheid van dienste en veelvuldige tariewe is die Poskantoor ten nouste hierdeur geraak, maar danksy die kenmerkende toewyding en getroue samewerking van elke lid van die personeel is ek bly om te kan rapporteer dat die oorskakeling vlot en sonder enige onderbreking in diens verloop het. Die verslag behandel dié onderwerp in groter besonderhede, maar ek boekstaaf graag hier my opregte dank aan die personeel vir die suksesvolle wyse waarop hierdie en ander veeleisende take gedurende die jaar aangepak en deurgevoer is.

Posmeester-generaal.

2 Januarie 1962.

FINANSIES VAN DIE POSKANTOOR

Wins en Verlies

Vir die boekjaar 1960-61 toon die Handelsrekening van die Poskantoor 'n wins van R11.182.206 vergeleke met R13,239,562 vir 1959-60. Die totale inkomste vir die jaar het 'n vermeerdering getoon en dit is hoofsaaklik toe te skryf aan die een kant aan die verhoogde inkomste wat van die telefoon-diens verkry is—wat gedeeltelik geneutraliseer is deur 'n daling van 6.5 persent in posinkomste—en, aan die ander kant, aan die daadwerklike voortsetting van die Departement se reorganisasieprogram en die besnoeiing van vermybare uitgawes. Daar was 'n styging in die uitgawes wat veroorsaak is deur hoër bedryfskoste (hoofsaaklik salarisse) en verhoogde bydraes tot die Leningsrekening ten opsigte van telegraaf- en telefoonvernuwings en -vervangings.

By die berekening van die wins op 'n handelsgrondslag, was dit ook nodig om weens die volgehoue groei van die Departement groter voorsiening te maak vir, onder andere, rente en bydraes tot die Pensioenfonds.

Inkomste en Uitgawes (Kontanttransaksies)

Vergeleke met die vorige jaar het die inkomste van die Poskantoor met R1,375,665 gestyg tot R81.904,762 en die kontantuitgawes met R2,185,479 tot R58,668,289. Die omvang en voortdurende groei van poskantoorbesigheid blyk uit onderstaande vergelykende tabelle van die inkomste wat verdien is en die uitgawes wat aangegaar is in verband met die lewering en instandhouding van die drie vernaamste dienste van die Departement.

Inkomste

Diens	1958-59	1959-60	1960-61
	R	R	R
Posdiens.....	20,449,424	26,481,600	24,780,023
Telegraafdiens..	7,032,926	7,222,884	7,377,751
Telefoondiens..	36,982,750	46,824,612	49,746,988
TOTAAL....R	64,465,100	80,529,096	81,904,762

Uitgawes

Diens	1958-59	1959-60	1960-61
	R	R	R
Posdiens.....	22,207,968	23,187,642	23,760,964
Telegraafdiens..	5,950,062	5,896,776	6,149,570
Telefoondiens..	25,021,392	27,398,392	28,757,755
TOTAAL....R	53,179,422	56,482,810	58,668,289

Omset

Die totale omset vir 1960-61 was R509,961,245. Hierby is 'n bedrag van R26,689,208 ten opsigte van sigaretbelastingseëls wat die Poskantoor namens die Departement van Doeane en Aksyns verkoop het, nie ingesluit nie. Die kontantwaarde van hierdie seëls is deur die kopers regstreeks aan daardie Departement betaal.

BELEGGINGSGERIEWE

Posspaarbank

Gedurende die boekjaar 1960-61 is 151,000 nuwe rekenings geopen en 346,856 rekenings gesluit. Daar was 284,726 rekenings wat gedurende die afgelope sewe jaar rustend was, en die saldo's in hierdie rekenings is in Inkomste gestort in afwagting van latere opvragings deur die betrokke inleërs. Op 31 Maart 1961 het die totale getal oop rekenings op 2,195,274 gestaan—'n vermindering van 196,856 in vergelyking met die totaal aan die einde van die vorige jaar. Die saldo's waarmee inleërs se gewone rekenings aan die einde van

Maart 1961 gekrediteer is, het R140,441,310 beloop vergeleke met R142,047,664 op 31 Maart 1960. Op 31 Maart 1961 het die saldo's van bedrae wat in Spaarbanksertifikate belê is, op R7,526,600 te staan gekom, teenoor R7,994,000 aan die einde van die vorige boekjaar. Gedurende 1960-61 is inleërs met rente ten bedrae van R4,142,289 gekrediteer ten opsigte van beleggings in gewone rekenings en Spaarbanksertifikate.

Aan die einde van die boekjaar was daar 1,609 poskantore wat spaarbankdiens gelewer het: aan die einde van die vorige boekjaar was daar 1,593.

Unieleningssertifikate

Gedurende 1960-61 het die bedrag wat in die krediet van beleërs in Unieleningssertifikate gestaan het, gestyg van R60,252.840 tot R67,323.422. Gedurende die jaar het beleggings R13,708.262 en kapitaalterugbetalings R6,637.680 beloop. Die totale bedrag wat gedurende die jaar aan rente betaal is, beloop R1,131,727: hierdie bedrag sluit in R16,689, R25,305, R40,971, R903,423, R108,990

en R35,889 ten opsigte van onderskeidelik die sesde, sewende, agste, negende, tiende en elfde reeks. Die kapitaalsaldo's wat op 31 Maart 1961 ten opsigte van voormelde reekse aan beleërs verskuldig was, is onderskeidelik R247,825, R324,231, R319,478, R1,788,506, R17,316,517 en R45,607,819.

Die twaalfde reeks Unieleningssertifikate is op 14 Februarie 1961 uitgereik, en tot 31 Maart 1961 is sertifikate ter waarde van R1,677,730 verkoop.

FINANSIËLE DIENSTE NAMENS ANDER STAATSDEPARTEMENTE GELEWER

Binnelandse Inkomste

Die bedrag wat namens die Departement van Binnelandse Inkomste ingevorder is, het vermind, van R3,469,986 in 1959-60 tot R3,273,133 in 1960-61. Die afname is hoofsaaklik toe te skryf aan die verkoop van minder inkomsteseëls en vermaaklikheidsbelastingseëls by poskantore asook weens die feit dat met ingang van 1 Augustus 1960 die uitreiking van handelslisensies by poskantore in die Kaaprovinsie gestaak is. Doeaneregte wat namens die Departement van Doeanes en Aksyns ingevorder is, het R3,347,534 bedra vergeleke met R3,278,054 in 1959-60. Sigaretbelastingseëls ten bedrae van R27,199,660 is gedurende 1960-61 by poskantore verkoop, wat 'n toename van R1,778,150 toon in vergelyking met die verkope gedurende die vorige jaar.

Gedurende 1960-61 het die Poskantoor Leningsheffingsertifikate ter waarde van R461,942, wat ten opsigte van die belastingjaar 1953-54 uitgereik is, namens die Departement van Binnelandse Inkomste gedelg. Gedurende 1959-60 is sertifikate ten bedrae van R3,750,408 gedelg.

Pensioene

Die pensioene wat namens die Departement van Volkswelsyn en Pensioene, die Suid-Afrikaanse Spoorweë en die provinsiale administrasies by poskantore uitbetaal is, het van R60,383,000 in 1959-60 gestyg tot R63,844,730 in 1960-61, terwyl die getal betaalorders van 3,136,784 tot 3,062,516 afgeneem het. Gedurende 1960-61 is 129,396 pensioenbetaalorders ten bedrae van R4,934,939 en 4,758 ten bedrae van R267,666 onderskeidelik namens die Suid-Afrikaanse Spoorweë en die provinsiale administrasies betaal.

Die Tesourie

Spaarfondsbelastingssertifikate ter waarde van R10,970 is gedurende 1960-61 namens die Tesourie terugbetaal. Die bedrag vir 1959-60 was R23,698.

Die Belastingdelgingsertifikate wat gedurende 1960-61 namens die Tesourie verkoop is, het R6,358,815 bedra: dit is R717,669 minder as die bedrag vir die vorige jaar. Die totale verkope deur die Poskantoor sedert die instelling van die skema in Julie 1941 het op 31 Maart 1961 op R64,835,909 gestaan.

Nasionale Behuising

Namens die Nasionale Behuisingskantoor is R2,599,043 gedurende 1960-61 ten opsigte van huurgelde en leningsdelgings ingevorder. In 1959-60 was die bedrag R2,616,944. Van Junie 1946 af (toe die eerste bedrag ingevorder is) tot 31 Maart 1961 is 'n totale bedrag van R26,935,733 ingevorder.

Desimalisasie

Gesien die letterlik honderde verskillende tariewe wat in die Poskantoor bestaan en die klein bedraggies wat meermale daarby betrokke is, was die omskakeling na die desimale geldstelsel 'n taak van groot omvang. Dit is opgedra aan 'n komitee van deskundiges onder voorsitterskap van die Adjunkposmeester-generaal en ooreenkomstig die uitdruklike wense van die Regering het die komitee hom in die eerste plek daarop toegelê om enige verhoging in bestaande tariewe te vermy.

Hierin is ernstige probleme teengekom omdat daar vir baie tariewe nie presiese desimale ekwivalente bestaan het nie. Daar is dus gepoog om die omrekening op 'n kompenenserende basis te doen, d.w.s. deur die bedrae stelselmatig of opwaarts of afwaarts af te rond sodat die verliese deur die winste vergoed word. Heelwat moeilikheid is egter in dié verband ondervind omdat die verskillende soorte posstukke of poskantoordienste nie noodwendig onderling verwant is nie, die basiese tariewe uiteenlopend is en die verkeersverhouding van die een soort posstuk of diens tot 'n ander nie konstant of vooruitbepaalbaar is nie. Die tariewe is gevolglik

een vir een grondig bestudeer en omgerekend na 'n bedrag wat so na moontlik aan die sterlingwaarde is: in daardie gevalle waar die omrekening onvermydelike verhogings in die meer populêre tariewe meegebring het, is toegewings gedoen om die posisie reg te stel. Enkele voorbeelde hiervan is die volgende:

- (a) die minimum tarief vir drukwerk en handelstukke is omgerekend van 1d. na 1c met 'n gevolglike verhoging van 20 persent. Ten einde persone wat grootskaals van die diens gebruik maak, te vergoed, is die afslag op stukke in massa gepos van 5 tot 25 persent verhoog en die minimum getal stukke wat nodig is om vir die afslag in aanmerking te kom, van 120 tot 100 verminder;
- (b) die tarief op binnelandse lugposbriewe is omgerekend van 4d. na 3c vir die eerste ons, 'n vermindering van 10 persent; en

(c) die binnelandse telegramtarief is omgerekend van 2s. 0d. vir die eerste 12 woorde na 20c vir die eerste 14 woorde, en as gevolg hiervan sal die Departement 'n geraamde verlies van R204,000 per jaar op hierdie diens ly.

Die instelling van die desimale geldstelsel het ook aan die Departement se Voorraadafdeling hoë eise gestel. Talle rekenmasjiene moes vervang word, asook die groot verskeidenheid vorms en boeke wat by alle poskantore vir rekeningdoeleindes gebruik word. Daarbenewens was dit nodig om al die sigwaardevorms en posseëls van nagenoeg 3,000 poskantore, posagentskantore en inkomstekantore regdeur die land in te trek en nuwe desimale voorrade in die plek daarvan uit te reik.

Die beplanning van die program vir die omskakeling van al die Departement se rekenmasjiene is deur die O. & M.-seksie onderneem. Hierdie taak is met soveel sukses afgehandel dat dit moontlik was om die werk in die verskillende rekeningseksies, by toonbanke ens. op D-dag ten volle te desimaliseer.

PERSONEEL

Algemeen

Soos blyk uit die statistiese tabelle wat elders in hierdie verslag verskyn, het die totale getal werknemers van alle grade in die Poskantoor gedurende die boekjaar 1960-61 van 44,327 tot 44,963 gestyg. Hierdie syfers sluit posagente en persone in wat vir die aanleg van telegraaf- en telefoonroetes in diens geneem is en wat uit leningfondse betaal is.

Die personeelposisie het min of meer onveranderd gebly. Die personeelverliese in sekere groepe was nog steeds 'n bron van bekommernis en het die Departement gestrem in sy pogings om 'n stabiele en ervare werksmag op te bou.

Die posisie in die verskillende personeelgroepe kan soos volg opgesom word:

Pos-en-telegraafassistente

In vergelyking met die vorige jaar het die getal bedankings met 294 toegeneem. Van die 673 opgeleide beamptes wat gedurende die boekjaar 1960-61 bedank het, was 395 vroue van wie die meeste die diens verlaat het om in die huwelik te tree. Gedurende die jaar is 30 voormalige Pos-en-telegraafassistente en 15 Vroulike Assistentes heraan gestel. Die Pos-en-telegraaf-assistentrang is

verder versterk deur die oorpasing en aanstelling van 20 beamptes van die Algemene Afdeling. Daar is egter nog 'n tekort aan opgeleide persone, veral in Durban, aan die Witwatersrand en op die Oranje-Vrystaatse goudvelde. Ten einde 'n redelike standaard van diens in hierdie gebiede te handhaaf, was dit nodig om Pos-en-telegraafassistente van die Kaapse en Transvaalse beheergebiede oor te plaas om die vakatures te vul. Daarbenewens is vroue op groot skaal aan die Witwatersrand en in Durban op 'n tydelike basis in diens geneem in poste wat gewoonegewoos deur manlike Pos-en-telegraafassistente beklee word.

Telefoonpersoneel

Die Departement het nie enige ernstige moëlikheid ondervind met die werwing van genoeg applikante vir indiensneming in plattelandse sentrales nie. Dit was egter nie die geval in sekere stedelike gebiede nie en in Johannesburg was dit byvoorbeeld weer eens nodig om die minimum opvoedkundige vereistes vir vroulike kandidate tydelik te verslap. Daar moet in gedagte gehou word dat die meeste hooflynverkeer of sy oorsprong in die stede het of deur die stedelike sentrales geroeteer word. Die gehalte van ons hooflyndiens sal dus in groot mate bepaal word deur die gehalte van ons operateurs in stedelike sentrales.

Ten spyte van kragdadige pogings oor die jare heen, het ons nie daarin geslaag om genoeg geskikte operateurs in die groot sentrale werf en hulle dienste te behou om die sleutelposte te beman en sodoende die hoë peil van doeltreffendheid waarna ons strewde, te verweselik nie. Daar is nog 'n sorgwekkende omset van operateurspersoneel—veral in die vroue-grade. Afgesien van bedankings met die doel om die sentrale vir die kombuis te verruil, is dit dikwels die geval dat bekwame operateurs deur private ondernemings weggelok word tot nadeel van die diens wat die Poskantoor op hierdie front moet lewer.

Die getal bûnde en liggaamlik belemmerde telefoniste wat in klein private taksentrales in staatsdepartemente en provinsiale administrasies werk-saam is, is onderskeidelik 64 en 21.

Uniformdraende Personeel

Hoewel moeilikheid ondervind is met die werwing van genoeg geskikte kandidate vir aanstelling as briewebesteller in Durban, aan die Witwatersrand en die Oranje-Vrystaatse goudvelde, was die toestand ten opsigte van uniformdraende personeel by die meeste ander sentrums bevredigend. By 'n aantal plattelandse kantore waar die Departement verplig was om as 'n tydelike maatreef gebruik te maak van die dienste van Bantoe- of Kleurling-werknemers vir die aflewering van posstukke in blanke gebiede, het dit moontlik geword om geskikte blanke kandidate te werf om die vakatures te vul.

Tegniese Personeel

Nieteenstaande die feit dat 153 nuwe poste sedert 1 April 1960 geskep is, was daar slegs 152 vakatures aan die einde van Maart 1961, vergeleke met 145 aan die einde van die vorige boekjaar. Hierdie gunstige toestand is in groot mate te danke aan die feit dat ruim 280 leerlingtegnici hul opleiding gedurende die jaar voltooi het. Dit was bemoedigend dat 'n aantal tegnisi wat op kontrak in diens geneem is en oorspronklik in die buiteland gewerk is, Suid-Afrikaanse burgerskap verwerf het en in 'n permanente hoedanigheid aangestel is; die meer-

derheid van die wat nog nie vir Suid-Afrikaanse burgerskap kwalifiseer nie het aansoek gedoen om verlenging van hul kontraktermyne. Die verbeterde salarisstruktuur, werksomstandighede en vorderingsgeleenthede dien ongetwyfeld as aansporing vir dienende amptenare en sal van groot waarde in ons werwingsveldtogte wees.

Bodes

Soos in die verlede, het die Departement sy bodes aangemoedig om hul studies voort te sit onder die vrybeursskema van die Departement van Onderwys, Kuns en Wetenskap ten einde hul opvoedkundige kwalifikasies te verbeter.

Ongevallevergoeding

Gedurende die afgelope boekjaar het 2,078 persone wat beserings opgedoen het in die uitvoering van hul ampspligte mediese behandeling of vergoeding of albei ontvang; hierdie getal is 82 minder as dié van die vorige jaar.

Welsyn

Die Departement het deur tussenkoms van sy welsynbeamptes weer alles in sy vermoë gedoen om die personeel se welsyn en geluk te bevorder. Spesiale pogings is aëngewend om te sorg vir die behoeftes van die jong seuns en dogters wat na die groot stede verplaas is deur hulle te ontmoet by hul aankoms, en om verblyfplek in aangename omgewings te reël en hulle by te staan met hul probleme.

Pensioene

Die Wysigingswet op die Pensioenwette 1960 (Wet No. 61 van 1960), wat op 25 Mei 1960 in werking getree het, het lede van die Unie-Pensioenfonds 'n verdere geleentheid gebied om nie later as 31 Desember 1960 nie te kies om, onderworpe aan sekere voorwaardes, by te dra tot die Fonds ten opsigte van enige tydperk van vorige aaneenlopende tydelike diens.

Die voordele van die skema is deur die Departement behoorlik onder die aandag van alle betrokkenes gebring en ruim 650 aansoeke is ontvang."

WERWING EN OPLEIDING

Pos-en-telegraafassistente en Vroueassistente

Gedurende die boekjaar is alle moontlike pogings aangewend om soveel kandidate as moontlik te werf vir aanstelling as Pos-en-telegraaf-assistent en Vroue-assistent. In 'n poging om die dienste van die volle kwota kandidate te bekom, is geen moeite ontsien om by jong seuns en dogters wat die skool verlaat belangstelling in 'n loopbaan in die Poskantoor te wek nie. Grootskaalse

publisiteit is gegee aan die voordele verbonde aan sulke werk deur middel van advertensies in toonaangewende nuusblaaië en artikels in uitgesoekte tydskrifte. Brosjures bevattende volle besonderhede oor alle aspekte van loopbane in die Poskantoor is versprei en pamflette met inligting om die belangstelling van skoliere aan te wakker, is aan werwingsbeamptes beskikbaar gestel vir verspreiding by alle hoërskole wat hulle besoek het.

Ten spyte van kragdadige pogings oor die jare heen, het ons nie daarin geslaag om genoeg geskikte operateurs in die groot sentrale werf en hulle dienste te behou om die sleutelposte te beman en sodoende die hoë peil van doeltreffendheid waarna ons strew, te verwesenlik nie. Daar is nog 'n sorgwekkende omset van operateurspersoneel—veral in die vroue-grade. Afgesien van bedankings met die doel om die sentrale vir die kombuis te verruil, is dit dikwels die geval dat bekwame operateurs deur private ondernemings weggelok word tot nadeel van die diens wat die Poskantoor op hierdie front moet lewer.

Die getal blinde en liggaamlik belemmerde telefoniste wat in klein private taksentrales in staatsdepartemente en provinsiale administrasies werksaam is, is onderskeidelik 64 en 21.

Uniformdraende Personeel

Hoewel moeilikheid ondervind is met die werwing van genoeg geskikte kandidate vir aanstelling as briewebesteller in Durban, aan die Witwatersrand en die Oranje-Vrystaatse goudvelde, was die toestand ten opsigte van uniformdraende personeel by die meeste ander sentrums bevredigend. By 'n aantal plattelandse kantore waar die Departement verplig was om as 'n tydelike maatreël gebruik te maak van die dienste van Bantoe- of Kleurling-werknemers vir die aflewering van posstukke in blanke gebiede, het dit moontlik geword om geskikte blanke kandidate te werf om die vakatures te vul.

Tegniese Personeel

Nieteenstaande die feit dat 153 nuwe poste sedert 1 April 1960 geskep is, was daar slegs 152 vakatures aan die einde van Maart 1961, vergeleke met 145 aan die einde van die vorige boekjaar. Hierdie gunstige toestand is in groot mate te danke aan die feit dat ruim 280 leerlingtegnici hul opleiding gedurende die jaar voltooi het. Dit was bemoedigend dat 'n aantal tegnisi wat op kontrak in diens geneem is en oorspronklik in die buiteland gewerf is, Suid-Afrikaanse burgerskap verwerf het en in 'n permanente hoedanigheid aangestel is; die meer-

derheid van die wat nog nie vir Suid-Afrikaanse burgerskap kwalifiseer nie het aansoek gedoen om verlenging van hul kontraktermyne. Die verbeterde salarisstruktuur, werksomstandighede en vorderingsgeleenthede dien ongetwyfeld as aansporing vir dienende amptenare en sal van groot waarde in ons werwingsveldtogte wees.

Bodes

Soos in die verlede, het die Departement sy bodes aangemoedig om hul studies voort te sit onder die vrybeursskema van die Departement van Onderwys, Kuns en Wetenskap ten einde hul opvoedkundige kwalifikasies te verbeter.

Ongevallevergoeding

Gedurende die afgelope boekjaar het 2,078 persone wat beserings opgedoen het in die uitvoering van hul amppligte mediese behandeling of vergoeding of albei ontvang; hierdie getal is 82 minder as dié van die vorige jaar.

Welsyn

Die Departement het deur tussenkoms van sy welsynbeamptes weer alles in sy vermoë gedoen om die personeel se welsyn en geluk te bevorder. Spesiale pogings is aangewend om te sorg vir die behoeftes van die jong seuns en dogters wat na die groot stede verplaas is deur hulle te ontmoet by hul aankoms, en om verblyfplek in aangename omgewings te reël en hulle by te staan met hul probleme.

Pensioene

Die Wysigingswet op die Pensioenwette 1960 (Wet No. 61 van 1960), wat op 25 Mei 1960 in werking getree het, het lede van die Unie-Pensioenfonds 'n verdere geleentheid gebied om nie later as 31 Desember 1960 nie te kies om, onderworpe aan sekere voorwaardes, by te dra tot die Fonds ten opsigte van enige tydperk van vorige aaneenlopende tydelike diens.

Die voordele van die skema is deur die Departement behoorlik onder die aandag van alle betrokkenes gebring en ruim 650 aansoeke is ontvang."

WERWING EN OPLEIDING

Pos-en-telegraafassistente en Vroueassistente

Gedurende die boekjaar is alle moontlike pogings aangewend om soveel kandidate as moontlik te werf vir aanstelling as Pos-en-telegraaf-assistent en Vroue-assistent. In 'n poging om die dienste van die volle kwota kandidate te bekom, is geen moeite ontsien om by jong seuns en dogters wat die skool verlaat belangstelling in 'n loopbaan in die Poskantoor te wek nie. Grootskaalse

publisiteit is gegee aan die voordele verbonde aan sulke werk deur middel van advertensies in toonaangewende nuusblaaie en artikels in uitgesoekte tydskrifte. Brosjures bevattende volle besonderhede oor alle aspekte van loopbane in die Poskantoor is versprei en pamflette met inligting om die belangstelling van skoliere aan te wakker, is aan werwingsbeamptes beskikbaar gestel vir verspreiding by alle hoërskole wat hulle besoek het.

Alhoewel die Departement se werwingspogings gedurende die afgelope paar jaar 'n aansienlike vermindering in die aantal vakatures tot gevolg gehad het, is die personeeltoestand in sekere gebiede, veral in Natal en aan die Witwatersrand, steeds sorgwekkend. Alle moontlike pogings is aangewend om werwing in daardie gebiede te stimuleer, maar die resultate was oor die algemeen nie bemoedigend nie en baie leerlingposte het vakant gebly.

Die aantal vroue-applikante het weer die vraag oortref en dit was weer eens moontlik om strenge keuring toe te pas met betrekking tot die keuse van kandidate vir aanstelling as Vroue-assistent.

Met die oog op die oplossing van die moeilikheid wat ondervind is as gevolg van die tekort aan geskikte kandidate vir indiensneming vir skryf-dienste in die verskillende klerklike seksies, is in hierdie jaar se opleidingsprogram voorsiening gemaak vir die werwing van gematrikuleerde seuns vir sulke werk. Hierdie kandidate sal nie die departementele opleidingskole bywoon nie, maar sal hul opleiding ontvang in werklike werktoestande in die klerklike seksies waarin hulle geplaas word.

Gedurende die jaar is daar 1,405 leerlinge vir opleiding aangeneem, waarvan 1,326 tot die diens toegetree het gedurende die eerste kwartaal van 1961. Op 31 Maart 1961 was 1,094 leerlinge besig om opleiding te ontvang, vergeleke met 966 op dieselfde datum in 1960. In die loop van die jaar het 378 leerlinge die diens gedurende hul opleidings-tydperk verlaat en 887 het in die eindeksamen geslaag. Van laasgenoemde getal het 102 bedank voordat hul proefaanstellings bekragtig kon word.

Tegniese Leerlinge

Ten spyte van 'n ernstige poging om kandidate te werf, was die werwing van leerlingtegnici teleurstellend en kon baie opleidingsposte nie gevul word nie. Daar is slegs 158 kandidate gedurende die boekjaar gewerf; 45 het later bedank wat 'n groot-totaal van 915 aan die einde van die boekjaar gelaat het, vergeleke met 1,145 aan die einde van die vorige jaar.

Die Departement het egter geen moeilikheid ondervind met die werwing van genoeg leerling-telefoonwerktuigkundiges nie en die kwota vir 1961 was vroeg in die jaar gevul. Op 31 Maart 1961 was aitesaam 427 leerlingtelefoonwerktuigkundiges besig met hul opleiding.

ORGANISASIE EN METODE

Telefoonsentrales

Die eenheidstelsel vir die berekening van telefoon-operateurspersoneel en die vasstel van norms vir die gradering van telefoonsentrales, waarvan in die verslag vir die jaar 1959-60 melding gemaak is, is voltooi en in die werk gestel. Die stelsel sal die ekonomiese en oordeelkundige toewysing van operateurspersoneel verseker. Dit maak ook voorsiening vir die versterking van die toesig-houdende personeel en leiding in verband met sekere bestuursprobleme. 'n Hersiening van personeel in ooreenstemming met hierdie standaarde is uitgevoer in minder as 25 persent van die telefoonsentrales en het alreeds 'n besparing van nagenoeg R150,000 per jaar meegebring. Hierdie hersiening het 'n groot aantal van die belangriker plattelandse sentrales ingesluit, maar het nie die hooflynsentrales in outomatiese telefoongebiede geraak nie. Laasgenoemde groep sentrales en die oorblywende plattelandse sentrales sal gedurende die boekjaar 1961-62 aandag geniet.

Gewone en Spesiale Ondersoeke

Verdere gewone inspeksies van klerklike en administratiewe seksies en van die vernaamste sorteer- en telegraafkantore is uitgevoer ten einde die personeelvoorsiening te hersien, asook die metodes en prosedures wat gevolg word. Altesaam 28 projekte is afgehandel. Dit het die volgende spesiale ondersoeke van algemene belang ingesluit:

- (i) Die hertoewysing van akkommodasie in 'n Afdelingskantoor waardeur die aansoek om addisionele gehuurde akkommodasie verminder is;
- (ii) die indiensneming van Bantoe-, Kleurling- en Indiërradiolisensie-onderzoekers;
- (iii) die hersiening van telefoonauditmetodes en -prosedures; en
- (iv) die hersiening van die registrasiediens. Toe hierdie verslag opgestel is, was hierdie projek nog in die verslagstadium en dit behoort moontlik te wees om besonderhede van die voeding gemaak en die resultate behaal in die verslag vir 1961-62 te verstrek.

Toekenningskomitee

Die personeel word gereed aangemoedig om voorstelle in te dien vir die verbetering of vereenvoudiging van tegniese apparaat en uitrusting of die verandering van enige stelsel of prosedure waardeur besparings en doeltreffendheid in die hand gewerk sal word.

Gedurende die verslagjaar is 'n groot aantal voorstelle deur die Toekenningskomitee oorweeg en baie is aangeneem ten opsigte waarvan toekennings aan die betrokke beamptes bemaak is.

TAALKOMITEE VAN DIE POSKANTOOR

Gedurende die afgelope jaar het die Komitee voortgegaan met die derde fase van sy werk, naamlik die verbetering, waar nodig, van die bestaande terme in die Poskantoorwoordeboek, terwyl 'n groot aantal nuwe terme ook aandag geniet het. In laasgenoemde verband is dit van belang om

daarop te let dat 'n stelsel van werkgroepe ingestel is. Dit verlig die werkdrukke waaraan die Komitee blootgestel is.

'n Aantal definisies is weer op versoek aan die samestellers van *Die Woordeboek van die Afrikaanse Taal* in Stellenbosch verstrek.

TELEKOMMUNIKASIE

Kapitaaluitgawes aan Uitbreiding

Gedurende 1960-61 is daar R17,320,430 aan die uitbreiding van die telekommunikasiestelsel bestee. Die bedrag vir die vorige jaar was R18,820,548. Die Standaardvoorraadkapitaalrekening is verminder tot R10,000,000, vergeleke met R10,700,000 aan die einde van die vorige boekjaar.

Huurderstelefoondiens

Op 31 Maart 1961 was daar 879,945 telefone in gebruik of goedgekeur vergeleke met 858,107 aan die einde van die vorige boekjaar—'n toename van 21,838. Altesaam 25,838 huurders het hul telefoon-diens gedeel; hierdie syfer is 3,036 minder as aan die einde van die vorige jaar.

Gedurende die jaar is magtiging verleen om 3,588 myl nuwe drade op te rig ten einde diens aan 1,812 plaaslynhuurders te verskaf. Op 31 Maart 1961 was daar altesaam 86,682 plaaslyndienste of in gebruik of reeds goedgekeur, waarvoor 192,253 myl draad gebruik word. Die totale uitgawes wat gedurende die jaar bestee is aan die verskaffing van diens aan nuwe plaaslynhuurders en die aanlê van nuwe plaaslyne wat op 31 Maart 1961 in verskillende stadiums van voltooiing was, het R1,500,000 beloop, vergeleke met R1,421,668 gedurende 1959-60.

Halfoutomatiese skakeleenhede is op vier plekke geïnstalleer en op 31 Maart 1961 was daar 138 van dié eenhede in gebruik.

Die getal applikante wat op 31 Maart 1961 op telefoondiens gewag het, was 14,615—'n vermindering van 3,819 vergeleke met die totaal aan die einde van die vorige boekjaar. Die getal applikante

wat op plaaslyndiens gewag het, was 1,654—'n vermindering van 601. Gedurende 1959-60 was daar 'n vermindering van 1,263.

'n Aansienlike getal van die nuwe rooi-grys telefoon, wat 'n beter transmissievermoë het asook verskeie ander verbeterde eienskappe, is tans in gebruik. Hierdie telefoon is ook beskikbaar, by betaling van die vervangingsgeld, in die volgende kleure: ivoor, tweekleurige groen en lakvernis-rooi.

'n Nuwe oproepkantoor kabinet met 'n aluminiumraam wat ontwerp is vir gebruik in kusstreek waar roes skade veroorsaak, is nou in gebruik.

Telegraaf- en Telefoonkantore

Openbare telegraaf- en telefoonfasiliteite is by 33 nuwe kantore verskaf en dit het die aanlê van 187 myl nuwe lyn teen 'n koste van R51,533 meegebring.

Telefoonhooflyndiens

Ten einde te voldoen aan die toenemende vraag na die hooflyndiens en om die diens in die algemeen te verbeter, is 1,110 addisionele hooflyne gedurende die loop van die jaar aangebring. Dit het die totale getal hooflyne in Suid-Afrika vermeerder tot meer as 9,250. Die addisionele lyne sluit in 'n aantal vir direkte skakeling deur huurders en, onder andere, die volgende langafstandhooflyne:

	<i>Addi-sioneel</i>	<i>Totaal</i>
Johannesburg-Kaapstad	7	21
Johannesburg-Bloemfontein	3	23
Kaapstad-Port Elizabeth	3	20
Port Elizabeth-Oos-Londen	4	20
Bloemfontein-Oos-Londen	3	7
Kaapstad-Pretoria	3	7

Regstreekse Skakeling van Hooflynproepe

Die stelsel wat telefoonhuurders in gebiede wat deur outomatiese sentrales bedien word, in staat stel om sentrales op die platteland en huurders by ander outomatiese sentrales regstreeks te skakel, is soos volg uitgebrei:—

- (a) *Huurders op Klerksdorp, Orkney en Stilfontein (nuwe outomatiese sentrales)*:—Na huurders verbind met die Witwatersrandse, Vereenigingse, Pretoriase en Welkomse stelsels en na die volgende handsentrales:
- (i) *Plattelandse gebiede*: Allanridge, Bloemhof, Bothaville, Bourketon, Coligny, Hartebeesfontein, Hennenman, Kroonstad, Leudoringstad-Lichtenburg, Makwassie, Odendaalsrus, Ottosdal, Potchefstroom, Schweizer-Reneke, Ventersdorp, Viljoenskroon, Virginia, Wolmaransstad.
- (ii) *Aan die Witwatersrand*: Brentwood Park, Bryanston, Daveyton, Dunnottar, Iketlo, Kliptown, Nigel, Orlando, Petit, Putfontein, Randhoeve, Rivonia, Westonaria.
- Die oproepe word outomaties getel volgens die stelsel van telling met wisselbare tydsduur.
- (b) *Huurders bedien deur die Vereenigingse outomatiese stelsel*: Na huurders in Pretoria, Klerksdorp, Orkney en Stilfontein. (Die oproepe word elke drie minute aangeteken.)
- (c) *Huurders bedien deur die Pretoriase stelsel*: Na huurders gekoppel aan die Vereenigingse stelsel. (Die oproepe word elke drie minute aangeteken.)
- (d) *Huurders bedien deur die Pretoriase, Witwatersrandse en Vereenigingse stelsels*: Na Naboomspruit en Muldersdrif.
- (e) *Huurders bedien deur die Port Elizabethse stelsel*: Na Despatch.
- (f) *Huurders bedien deur die Kaapse Skiereilandse stelsel*: Na Caledon, Hermanus, Moorreesburg, Robertson, Ceres, Wolseley, De Doorns, Rawsonville (die oproepe word elke drie minute aangeteken), Montagu, Touwsrivier en Swellendam.
- (g) *Worcesterhuurders*: Na huurders in die Kaapse Skiereiland en Paarl (hierdie oproepe word aangeteken op die basis van die wisselbare tydsduur) en na die volgende handsentrales: Brackenfel, Caledon, Ceres, De Doorns, Durbanville, Hermanus, Kraaifontein, Kuilsrivier, Malmesbury,

Moorreesburg, Rawsonville, Robertson, Somerset-Wes, Stellenbosch, Strand, Swellendam, Wellington, Wolseley (die oproepe word aangeteken volgens die wisselbaretydsduurstelsel), Montagu en Touwsrivier.

- (h) *Bloemfonteinhuurders*: Na Kimberley en Brandfort (die oproepe word aangeteken volgens die wisselbaretydsduurstelsel).

Gelyktydig met die oorskakeling van die Worcesterse sentrale na outomatiese bediening, d.w.s. op 28 Januarie 1961, is die nuwe tariefstruktuur vir die telling met wisselbaretydsduur ingestel by Worcester, Klerksdorp en Bloemfontein. Hierdie struktuur is aanvaar vir die uiteindelijke nasionale huurdershooflynskakelstelsel en sal geleidelik dwarsdeur die land uitgebrei word wanneer nuwe outomatiese sentrales met fasiliteite vir wisselbaretydsduurtelling opgerig word.

Die huurdershooflynkakelfasiliteit sal aansienlik uitgebrei word in die toekoms, veral wanneer verdere sentrales in die plattelandse gebiede na outomatiese bediening oorgeskakel word.

Outomatiese Sentrales

Die volgende nuwe outomatiese sentrales is verskaf:—

- Daspoort, Pretoria (4,100 lyne).
Stilfontein (2,364 lyne).
Orkney (1,576 lyne).
Pinelands (4,898 lyne).
Maitland (5,198 lyne).
Klerksdorp (4,622 lyne).
Worcester (2,952 lyne).

Die sentrales op Stilfontein, Orkney, Klerksdorp en Worcester het die bestaande handsentrales vervang.

Die lynetal van die outomatiese sentrales by Seepunt en Newlands (Johannesburg) is vermeerder met onderskeidelik 582 en 1,000 lyne. 'n Verdere 800 lyne word by laasgenoemde sentrale beskikbaar gestel. Werk het ook begin aan uitbreidings aan 20 ander outomatiese sentrales wat 'n addisionele 35,600 huurderslyne sal verskaf, en 'n nuwe outomatiese sentrale word tans geïnstalleer om Pretoria-Noord (2,582 lyne) te bedien.

Die bestaande handsentrales op die volgende plekke word deur outomatiese sentrales vervang:—

- Carletonville (3,712 lyne).
Stellenbosch (2,940 lyne).
Pietersburg (3,366 lyne).
Bethlehem (3,218 lyne).
Virginia (3,648 lyne).
Amanzimtoti (1,896 lyne).

Handsentrales

Onder die belangrikste handsentrales wat gedurende die boekjaar uitgebrei is, is die volgende:—

<i>Sentrale</i>	<i>Addisionele skakelborde</i>	<i>Addisionele huurderslyne</i>
Adelaide.....	3	100
Ceres.....	3	200
Despatch.....	12	800
Dundee.....	6	200
Graaff-Reinet.....	5	300
Heidelberg, Kaap.	3	100
Parys.....	3	200
Oudtshoorn.....	6	440

Die lynetal van die skakelborde by 106 sentrales (met inbegrip van bogenoemde sentrales) is vermeerder deur òf die installering van meer skakelborde òf die verskaffing van addisionele lyne op bestaande skakelborde. Altesaam is 212 nuwe skakelborde geïnstalleer om 4,880 addisionele huurderslyne te verskaf.

Radiodiens

Geen addisionele radiotelefoondiens is gedurende die boekjaar ingestel nie. Daar is altesaam 41,240 radiotelefoonoproepe afgehandel, waarvan 20,450 inkomende en 20,790 uitgaande oproepe was. Daarbenewens was daar 2,470 radiotelefoonoproepe (1,840 inkomende en 630 uitgaande) na en van skepe ter see.

Alle radiotelegraafverbindinge na Londen is op 6 Februarie 1961 van Kaapstad na Johannesburg oorgeplaas. Die radiokringe is uitgerus met foutkorrigeerapparaat en werk op 'n outomatiese skakelbasis; die modernste uitrusting beskikbaar word gebruik.

Radiolisensies en -sertifikate

Die getal geldige sertifikate en lisensies op 31 Maart 1961 was soos volg:—

Sertifikate

Radio-ingenieurs.....	85
Radiotegnici.....	394
Radioherstellers.....	1,278

Lisensies

Vliegtuigradiostasies.....	393
Skeepsradiostasies.....	682
Amateurstasies.....	2,412
Modelle.....	61
Private radiokommunikasie.....	1,832
Radio-inbraakalarms.....	1,588

Telegraafverkeer en Oorsending

Die getal aangestuurde telegramme wat behandel is, is 11,137,553; dit is 280,914 minder as dié van die vorige jaar. Die totaal sluit in 797,857 telegramme na buitelandse bestemmings (skepe ter see inbegrepe), wat 47,807 minder is as die getal vir 1959-60. Die totale getal radiotelegramme oorgesein tussen Suid-Afrikaanse kusradiostasies en skepe ter see was 83,376—'n vermindering van 1,386 vergeleke met die vorige jaar.

Kommunikasiestelsels

Gedurende die jaar is addisionele spraak-frekwensiestelsels tussen die volgende sentrums verskaf:—

- Johannesburg-Klerksdorp (24 kanale).
- Johannesburg-Lichtenburg (12 kanale).
- Johannesburg-Derdepoort (12 kanale).
- Durban-Pietermaritzburg (12 kanale).

Outomatiese Skakeling

Op 31 Maart 1961 was 160 kantore verbind met die outomatiese skakeleenhede in Kaapstad, Durban en Johannesburg; dit is 12 meer as aan die einde van die vorige boekjaar.

Daar word voortgegaan met die oorskakeling van die huidige eenrigtingskakelstelsel, asook die direkte teledrukkerverbindinge, na 'n volle outomatiese skakelstelsel, en daar word verwag dat hierdie stelsel vroeg in 1962 in die Transvaalse gebied ingestel sal word. Outomatiese bediening in ander gebiede sal daarna geleidelik ingestel word.

As gevolg van die oorskakeling na outomatiese skakeling en met die oog op verbeterde doeltreffendheid, is dit nodig om die langafstand-morsetelegraaflyne wat tans by die groot sentrums eindig, te desentraliseer. Morsetelegrafie word dus by sekere plattelandse kantore gekonsentreer en as 'n eerste stap sal die morselyne wat tans van Johannesburg bedien word, by die volgende kantore gesentreer word: Ermelo, Klerksdorp, Lichtenburg, Nelspruit, Rustenburg, Springs, Standerton, Pietersburg, Tzaneen en Kroonstad.

Teledrukkerdiens

Aan die einde van die boekjaar was daar 700 departementele teledrukkers in gebruik—'n vermeerdering van 31. Die getal plattelandse kantore wat vir teledrukkerwerk toegerus is, het op 179 gestaan; dit is 'n vermeerdering van 11.

Sewe addisionele *binnelandse gehuurde teledrukkerverbindinge* is gedurende die jaar verskaf en op 31 Maart 1961 het die getal kringe in gebruik op 201 gestaan.

Ses radioteledekkerverbindings is verskaf en op 31 Maart 1961 was daar 12 na Londen, 1 na Leopoldstad, 1 na Washington en 1 na Los Angeles.

Die vraag na binnelandse en interterritoriale teleksdiens neem steeds toe en die getal huurders het met 36 gestyg (van 1,694 tot 1,730); daar is 139 applikante op die waglys. Ten einde voorsiening te maak vir die uitbreiding van die diens, is daar besluit om alle teleksentrales in die land na outomatiese bediening oor te skakel en na verwag word sal die eerste outomatiese teleksentrale gedurende die eerste helfte van 1962 in Johannesburg geopen word. Hierdeur sal dit moontlik wees om in die behoeftes te voorsien van al die wagtende applikante in Transvaal, mits leidrade na die sentrales beskikbaar is.

Gedurende die jaar is daar 719,855 binnelandse teleksoproepes gemaak—'n vermeerdering van 62,673 teenoor die totaal vir 1959-60.

Die internasionale teleksdiens is gedurende die jaar na Nigerië en Tsjeggo-Slowakye uitgebrei en is nou na 32 lande beskikbaar. Alle oproepe word oor Londen geroeteer.

Die groei van die diens blyk uit die volgende syfers:—

	Oproepe		Minute	
	In-komende	Uit-gaande	In-komende	Uit-gaande
1958-59..	17,033	14,615	124,766	105,749
1959-60..	21,127	17,575	150,380	128,473
1960-61..	23,025	18,929	162,816	145,424

Fototelegramdiens

'n Totaal van 409 fototelegramme is oorgesein na en 1,126 is ontvang van oorsese lande. Oor die binnelandse netwerk is 3,808 oorgesein.

Geregistreeerde Telegramadresse

Op 31 Maart 1961 was daar 22,624 geregistreeerde telegramadresse—'n toename van 166 teenoor die syfer vir die vorige jaar.

POSWESE

Binnelandse Posdiens

Die Departement het voortgegaan met sy pogings om die posdiens te verbeter, veral met die oog op die uitkakeling van posvertraging, en aansienlike vordering is in hierdie rigting gemaak. Die hoeveelheid posverkeer neem steeds toe en gedurende die boekjaar is 939,000,000 artikels, waarvan 865,000,000 in Suid-Afrika gepos is, deur die Poskantoor gehanteer.

Posvervoerkontrakte wat met private kontrakteurs aangegaan is, toon 'n verhoging van 6 persent teenoor die bedrag wat gedurende die vorige kontraktermyn van drie jaar betaal is. Hierdie toename is hoofsaaklik toe te skryf aan die stygende onderhoudskoste van motorvervoer.

K.b.a.-Pakketdiens

'n Vereenvoudigde k.b.a.-pakketstelsel is op 1 September 1960 ingestel. Die belangrikste kenmerk van die stelsel is die verandering van die metode wat gebruik is om die handelsbedrae wat op k.b.a.-pakkette ingevorder word aan die afsenders te betaal. Dit het weggedoen met die uitreiking van poswissels vir dié doel en alle handelsbedragkaarte ten opsigte van afgelewerde k.b.a.-pakkette word nou weekliks aan die Poswisseltak in Pretoria gestuur vir magtiging van betaling. Waar vyf of meer kaarte vir dieselfde afsender bedoel is, word hulle per tjek betaal, terwyl minder as vyf kaarte per afsender regstreeks aan die afsenders gepos word.

om vir betaling aangebied te word by enige poswisselkantoor in Suid-Afrika, Basoetoland, Swaziland en die Betsjoeanaland-protectoraat. Die nuwe stelsel werk vlot en is 'n verbetering in vergelyking met die oue.

Posseëluitgiftes

Op 2 Mei 1960 is vier spesiale posseëls (4d., 6d., 1s. en 1s. 6d.) uitgegee om die vyftigste verjaardag van die Unie van Suid-Afrika te gedenk. Op dieselfde dag is 'n spesiale 1s. 3d.-spoorweggedenkseël uitgegee en hierdie spesiale gedenkuitgifte is op 31 Mei 1961 afgerond met die uitgee van 'n spesiale 3d.-posseël wat die ses Suid-Afrikaanse Eerste Ministers sedert 1910 uitbeeld.

By geleentheid van die oorskakeling na 'n desimale geldstelsel op 14 Februarie 1961 was dit nodig om 'n nuwe reeks desimaalposseëls uit te gee. Dit was ½c, 1c, 1½c, 2c, 2½c, 3½c, 5c, 7½c, 10c, 12½c, 20c, 50c, R1 en sekere van die bestaande ontwerpe van die dierereeks en Uniefesseëls is vir die doel behou.

Lugpos

Regstreekse lugposdienste na en van Plettenbergbaai, Grahamstad en Queenstown is aan die begin van Oktober 1960 ingestel nadat die Suid-Afrikaanse Lugdiens 'n spesiale diens tussen Kaapstad en Oos-Londen ingestel het.

Die gewig van binnelandse lugposstukke wat gedurende die boekjaar vervoer is, was 2,422,000 lb. vergeleke met 2,245,000 lb. gedurende die vorige boekjaar. Die styging is toe te skryf aan die vermeerdering in beide die brief- en lugpakketverkeer. Met uitsondering van die lugposverkeer vir die Federasie van Rhodesië en Njassaland, het die gewig van eerste- en tweedeklaspos na die buiteland, ook gestyg.

Aansienlike gebruik is gemaak van die lugpakketdiens, wat gedurende Mei 1959 ingestel is, in die binneland en na Suidwes-Afrika en die Verenigde Koninkryk.

Die lugposdiens van Suid-Afrika na die Verenigde Koninkryk en die vernaamste stede op die vasteland van Europa en na die Verenigde State van Amerika en Kanada, is 'n daaglikse diens. Gedurende Oktober 1960 het die Suid-Afrikaanse Lugdiens Boeing-straalvliegtuie op hul roete na Londen in gebruik geneem en hulle net, tesame met die Comet IV-straalvliegtuie wat al geruime tyd deur B.O.A.C. gebruik word, die versending van poste versnel.

Gedurende die jaar het een lugramp plaasgevind wat die verlies van pos meegebring het. Op 24 Augustus 1960 het 'n vliegtuig met pos van Suid-Afrika na Australië, Nieu-Seeland en die Kokoseilande neergestort en vlam gevat op Mauritius as gevolg waarvan die meeste van die pos vernietig is.

Geboue

Die Departement word nog steeds ernstig gestrem in die uitvoering van sy funksies deur die gebrek aan geskikte en voldoende akkommodasie en die tempo waarteen die nodige geboue verskaf word, is so stadig dat geen onmiddellike verbetering in die posisie verwag kan word nie. Daar is 'n groot agterstand van belangrike geboue wat nog aandag moet geniet, terwyl die huidige ingewikkelde prosedures in verband met die aanskaffing van persele vir en die beplanning van poskantoorgeboue, gepaard met finansiële beperkings, die verskaffing van akkommodasie in so 'n mate vertraag dat weinig meer gedoen kan word as om te voorsien in die behoeftes wat uit normale ontwikkeling ontstaan.

Met die oog op die onvoldoende verskaffing van staatsgeboue moet die Departement oorgaan tot die grootskaalse gebruik van gehuurde geboue, waarvan daar tans 1,240 is. Bowendien, om te voldoen aan die voortdurende vraag na addisionele en verbeterde telefoondienste, moet die Departement gebruik maak van 'n groot aantal opslaangeboue om telefoonsentrales en tegniese uitrusting te huisves. Hierdie geboue word deur die Departement se Ingenieursafdeling opgerig. Gedurende die

afgelepe elf jaar is meer as 600 groot en klein opslaangeboue opgerig en dit ly geen twyfel nie dat die verskaffing van telefoondienste in 'n ondraaglike mate gestrem sou gewees het as hierdie spesiale reëlings nie getref was om in die dringende akkommodasiebehoeftes te voorsien nie.

In die meeste groot stede is die Departement se sentrale organisasie versprei oor 'n aantal gehuurde of staatsgeboue tot ernstige benadeling van departementele administrasie en doeltreffendheid van die dienste wat aan die publiek gelewer word. In baie sentrums is die beskikbare akkommodasie so onvoldoende en is daar so 'n gebrek aan geriewe dat die doeltreffendheid van die personeel benadeel word, en die werktoestande veroorsaak baie ontevredenheid.

Gedurende die boekjaar is sewe grootwerke teen 'n geraamde koste van R249,900 voltooi. Die belangrikste hiervan was die nuwe outomatiese telefoonsentralegeboue op Carletonville, Pretoria-Noord en Worcester. Sestien ander nuwe grootwerke en uitbreidings aan bestaande geboue, teen 'n gesamentlike geraamde koste van R4,385,000, was in aanbou aan die einde van die jaar. Onder hierdie werke was die nuwe poskantore op Virginia en Philipstown en die nuwe outomatiese telefoonsentralegeboue in Kaapstad en op Welkom, Stellenbosch, Virginia en Odendaalsrus, asook uitbreidings aan die outomatiese telefoonsentralegeboue in Bloemfontein en Pretoria.

Dertig grootwerke, teen 'n geraamde koste van R3,884,200, is in verskillende stadiums van beplanning. Finansiële voorsiening vir sewentien van hierdie werke is vir die eerste keer gedurende die verslagjaar gemaak en die oorblywende dertien is oorgedra van die vorige boekjare. Die nuwe werke sluit poskantore in op Potchefstroom, Nigel en Maclear en 'n outomatiese telefoonsentralegebou in Wanderer's View, Johannesburg.

Finansiële voorsiening ten bedrae van R100,000 is ook gemaak vir elf amptelike wonings. Gedurende die jaar is een hiervan en tien ander wat van vorige boekjare oorgedra is, voltooi.

'n Totaal van 108 kleinwerke wat naastenby R241,000 gekos het, is gedurende die jaar voltooi. Hiervan is 45 deur die Departement se Ingenieursafdeling onderneem. Dit was ook nodig om 35 nuwe geboue vir verskillende doeleindes te huur.

Die moontlikheid om 'n stelsel te ontwerp vir die verwydering van stof en papierdons wat in aansienlike hoeveelhede in sorteerkantore aangetref word, veral by die plekke waar possakke oopgemaak word, word ondersoek.

INGENIEURSAFDELING

TEGNIESE ONTWIKKELING

Algemeen

Die uitbreiding en instandhouding van die telekommunikasiesstelsel gedurende die jaar het die uitgawe van oor die dertig miljoen rand meegebring. Soos in die statistiese deel van hierdie verslag aangedui word, is aansienlike vordering met die uitbreiding van die stelsel gemaak, veral met die ontwikkeling van die hooflynstelsel.

'n Groot en toenemende deel van die leningsfondskapitaal is nodig vir skakel- en transmissie-uitrusting van verskeie tipes. Dit beteken die gedetailleerde beplanning en die bestelling van uitrusting twee of meer jaar vooruit. Gedurende die jaar het die Tesourie 'n vyfjaarplan vir kapitaaluitgawes aan die telekommunikasiesstelsel met ingang van 1961-62 goedgekeur. Dit is 'n gebeurtenis van groot belang en het een van die grootste struikelblokke in die weg van doeltreffende beplanning uitgeskakel.

Tegniese ontwikkeling op die meeste gebiede van telekommunikasie vind nog steeds teen 'n snelle tempo plaas en die Departement neem steeds kennis daarvan. Waar dit prakties en ekonomies is, word verbeteringe aangebring. Twee van die spesiale take wat deur die Departement in die afgelope tyd op kort kennisgewing uitgevoer is, is tipes van die huidige rewolusionêre vooruitgang op die gebied van die wetenskap en tegnologie. Dit is die voorsiening van plaaslike en buitelandse telefoon- en telegraafdienste vir die radioteleskoop (vir die opspoor van ruimtevaartuie) naby Krugersdorp, en Satellietopsporingstasie van die Verenigde State se Lugmag naby Bapsfontein.

Telefoonskakeluitrusting

Net soos alle vooruitstrewende telekommunikasie-administrasies die hele wêreld deur, is die Suid-Afrikaanse Poskantoor besig om so vinnig moontlik outomatiese werking in sy telefoonstelsel (beide plaaslike en hooflyn) in te voer. Alhoewel dit aansienlike bykomende kapitaaluitgawes verg, is die besparing in die totale jaarlikse koste groot en geniet die publiek 'n baie beter diens.

Planne en spesifikasies vir 'n groot aantal nuwe outomatiese dienste, insluitende nuwe outomatiese sentrales en die uitbreiding van bestaande outomatiese sentrales, is gereed vir uitvoering gedurende die volgende 4 of 5 jaar. Sowat 35 van hierdie dienste behels outomatiese hooflynskakeluitrusting. Die installering van hierdie uitrusting sal baie bydra tot die verwesening van volle nasionale huurderhooflynskakeling wat die uiteindelige doelwit is.

Die volgende dienste is ingevoer bo en behalwe dié wat elders in die verslag genoem word:

- (a) 'n outomatiese tydaankondigingsdiens is vir die gebiede Witwatersrand, Pretoria en Vereeniging ingestel. Wanneer die regte kode geskakel word, word die tyd baie akkuraat verskaf.
- (b) 'n „oproepkantoor-betaaltoon”, wat die opgeroepte huurder laat weet dat die inkomende oproep van 'n oproepkantoor afkomstig is, is in die Kaapprovinsie, die Oranje-Vrystaat en in die Pretoria-gebied ingestel. Hierdie diens sal geleidelik in alle ander outomatiese gebiede ingevoer word.

Hooflyne

Die totale mylafstand van hooflynverbindings is gedurende die jaar met 25 persent vermeerder. Die baie bykomende hooflyne wat vir die nuwe outomatiese hooflynnetwerke op Klerksdorp en Worcester verskaf is, was gedeeltelik verantwoordelik vir hierdie merkwaardige vermeerdering. Die totale uitgawe aan draagstelsels en hooflynroetes en -kabels vir die jaar het byna R5,000,000 beloop.

Meer as 'n honderd kaaldraad-draagstelsels van verskeie tipes is in werking gestel, insluitende 'n paar 10ëfrekwensie-12-kanaalstelsels, wat die enigste van dié tipe in die wêreld is. Sowat 450 bykomende draagkanale is op konsentriese kabelstelsels en op gewone kabels verskaf.

Die opmeting, beplanning en bestellings vir die volgende mikrogolfstelsels is of voltooi of het ver gevorder.

- (a) Bloemfontein-Welkom 4,000 MHz.
- (b) Welkom-Johannesburg 4,000 MHz.
- (c) Durban-Scottburgh 7,400 MHz.
- (d) Scottburgh-Port Shepstone 7,400 MHz.
- (e) Johannesburg-Carletonville 7,400 MHz.

Daar is met die aanlegwerk in verband met stelsels (a) en (e) 'n begin gemaak. 'n Interessante kenmerk van aersgenoemde stelsel is die 200 vt. ronde toring van versterkte beton op die nuwe telefoongebou by Welkom. Die bopunt van die toring is 300 vt. van die grond af. Die toring sal die antennes vir die mikrogolfstelsels na beide Bloemfontein en Johannesburg dra.

Telefoonsentralekabels

Ongeveer R3,400,000 is gedurende die jaar aan die uitbreiding van die ondergrondse huurders- en koppelkabelnetwerk bestee. Die aantal aansoeke om telefoondiens wat as gevolg van 'n tekort aan kabelleidings nie onmiddellik afgehandel kan word nie, is tans betreklik onbeduidend.

Uitvoerige toetse in verband met die termietbestandheid van kabels met politeen omhul en geïsoleerde kabels het geslaag. Etlke nuwe hooflynkabels en die kleiner huurderkabels (tot 100 paar) sal waarskynlik van hierdie tipe wees. Hierdie kabels sal nie deur elektrolise beskadig word nie, en die verwagting is dat foute as gevolg van weerlig minder sal wees as in die geval van papierkabels met loodohmsel.

Telefoonhuurdersuitrusting (huurdienste)

Alhoewel die netto vermeerdering in die totale getal telefone gedurende die jaar slegs 2.5 persent is, het die aantal oorplasinge en hulpdienste steeds gestyg. Meer as R3,500,000 is gedurende die jaar aan huurdersuitrusting bestee.

Telegraafwese

Meer as R1,000,000 is gedurende die jaar aan die telegraafwese bestee.

Die grootste gedeelte van die kapitaaluitgawe was vir die outomatiese skakeluitrusting in Kaapstad en Johannesburg. Gestadige vordering is gemaak met die installasie van die nuwe outomatiese teledrukkersentrale in Johannesburg wat vroeg in 1962 sal open. Hierdie sentrale sal dit vir telekshuurders in die Witwatersrand en in baie dele van Transvaal moontlik maak om mekaar outomaties te skakel. Poskantoor-teledrukkers (d.i. die genteksdienste) sal by dieselfde sentrale aangesluit word wat die eerste is van agt teledrukkersentrales wat in die groter stede opgerig staan te word. Hierdie agt sentrales sal uiteindeelik teen ongeveer 1966 die hele land bedien.

Die mylafstand van telegraafverbindinge is met sowat 20,000 myl tot 'n totaal van 440,746 myl vermeerder. Meer as 90 persent hiervan word deur middel van telegraafdraagstelsels verskaf.

Buitelands? Telefoon- en Telegraafdienste

Gedurende Februarie 1961 is die oorblywende buitelandse radio-telegraafdienste te Kaapstad (ou „Cable and Wireless“-kantoor) na Johannesburg oorgeplaas ten einde die volle benutting van die moderne radiostasies wat nou in volle werking in die Pretoriagebied is, te vergemaklik. Terselfdertyd is die seekabel tussen Kaapstad en Londen na 5-eenheidwerking verander om verkeer van die binne-landse netwerk oor die kabel te stuur sonder 'n verandering in kode of spoed. Ter voorbereiding hiervoor is die kabel in September 1960 omgelei om

by Milnerton in plaas van by Granger's Bay uit die see gelei te word en is die nuwe apparaat in die radiostasie naby die nuwe uitleiplek geïnstalleer.

Uitrusting is geïnstalleer om bykomende fout-korrigeertelegraafkanale na Londen te verskaf ten einde in die vraag na gehuurde teledrukkerverbindinge te voorsien. Die totale getal gehuurde teledrukkerverbindinge waarvan die spoed tussen 15 en 60 woorde per minuut wissel, is gedurende die jaar tot 19 vermeerder.

'n Transistorfoutkorrigeertelegraafstelsel is gedurende die jaar geïnstalleer. Alle toekomstige fout-korrigeerstelsels sal van hierdie tipe wees, aangesien hulle baie betroubaarder is as die ouer meganiese tipe. Vier nuwe medium kragstelsels is by die Olifantsfonteinsendstasie geïnstalleer.

Laboratorium

Die laboratorium, wat oor 'n totale personeel van 14 beskik, het 496 ondersoeke en gespesialiseerde herstelwerke gedurende die jaar onderneem. 'n Paar voorbeelde van die ondersoeke is die volgende:

- (a) In samewerking met sekere vervaardigers, is 'n nuwe muntbus en telefoon in oproepkantore ontwikkel. Dit het baie verbeterde kenmerke, insluitende 'n transistor-muntdektor en 'n elektrodinamiese mikrofoon. Etlke prototipe eenhede lewer uitstekende diens. Die nuwe eenhede, wat in alle toekomstige oproepkantore gebruik sal word, word in Suid-Afrika vervaardig;
- (b) verskeie tipes spesiale toetsuitrusting vir telefone, skakelskywe en spraakfrekwensieskakelstelsels is ontwerp en prototipes is gebou;
- (c) in samewerking met die Suid-Afrikaanse Buro vir Standaarde is uitvoerige toetse gedoen in verband met die bestandheid teen termiete van kabels met politeen omhul: en
- (d) plantipe telefone is getoets en een nuwe plantipe is ontwikkel.

Plaaslik vervaardigde materiaal en uitrusting ter waarde van R678.196 is deur die personeel van die Laboratorium getoets.

Werkswinkels

Daar is tans sowat 1,150 persone in diens by die agt werkswinkels, met 'n jaarlikse loonrekening van sowat R2,000,000. Benewens 'n hele verskeidenheid ander uitrusting, is die volgende gedurende die jaar of herstel of opgeknop:

158,170 telefone
174,527 skakelskywe
3,567 skakelborde
1,890 oproepkantoor-muntbusse en
942 teledrukkers.

Die werksinkels is ook verantwoordelik vir die instandhouding van sowat 1,700 meganiese hulpmiddels (slootgrawers, gatgrawers, kompressors, trekkers, drukluggereedskap, ens.), en ongeveer 400 diesel-ontwikkelstelle (van 2 KVA tot hoër as 100 KVA) wat hoofsaaklik vir noodkrag by outomatiese sentrales en draagstasies gebruik word. Herstelwerk is ook gedoen aan privaatbusse, posbusse, slotte, skale en meublement vir die Posafdeling.

Die werksinkels het ook gespesialiseerde onderdele en uitrusting vervaardig wat nie op 'n ekonomiese grondslag van private ondernemings aangekoop kon word nie.

Doeltreffendheid en Instandhouding

Vordering is gedurende die jaar gemaak met 'n aantal ondersoek wat daarop gemik is om die doeltreffendheid van beide aanleg- en instandhoudingswerk te verhoog. Aan die Witwatersrand het 'n gewysigde prosedure om foute by huurderstelefone aan te meld en af te handel tot gevolg gehad dat die personeel verminder en beter diens aan die publiek gelewer kon word. Die gebruik van die outomatiese drukroetinettoetsers is na verskeie sentrums uitgebrei. Dit het die herstel van sentralefoute vergemaklik en nagskifte verminder. Metodes ter verhoging van die doeltreffendheid van instandhoudingsinspeksies, veral in plattelandse gebiede, word ondersoek.

Vergeleke met die vorige jaar is die foutyfer vir verskillende soorte uitrusting vir die jaar 1960-61 soos volg:—

Soort uitrusting	Vermindering (-) Vermeerdering (+)	Persent
Handhuurdersverbindings.....	-6.9	
Outomatiese huurdersverbindings....	+1.4	
Plaaslynverbindings.....	+2.9	
Outomatiese sentrale-uitrusting*.....	-18	
Draaghooflynstelsels.....	-6.2	
Draagtelegraafverbindings.....	-31	
Stamhooflyne.....	-4.8	
Stamtelegraafverbindings.....	-22	

* Foute as gevolg van verslae deur huurders.

Daar sal gemerk word dat in meeste gevalle daar 'n betekenisvolle vermindering in die foutyfer is, met inagneming van klein veranderings as gevolg van wisselende weersomstandighede van jaar tot jaar.

Die uitgawe aan die instandhouding van telekommunikasieuitrusting word in die betrokke statistiese tabel opgesom. Die totale uitgawe aan instandhouding het in 1960-61 met byna 5 persent gestyg

vergeleke met die vorige jaar. Die ooreenstemmende benaderde persentasieaanwas van die telekommunikasiestelsel is soos volg:

	Persent
Getal telefone.....	2.5
Sentralekabels en -uitrusting.....	5.5
Hooflynnetwerk.....	25
Getal teledrukkers.....	8
Telegraafnetwerk.....	5

Die jaar 1960-61 was die eerste volle jaar waarin buite-aanlegpersoneel 'n vyfdagweek gewerk het. Die groter hoeveelheid werk verrig en die verminderde arbeids- en vervoerkoste wat teweeggebring is, getuig van die nut van die verandering.

Opslaangeboue

'n Aantal opslaangeboue is gedurende die jaar deur die ingenieursafdeling opgerig, en dit bring die totaal op die volgende te staan:

Telefoonsentrales.....	57
Draag- en mikrogolfstasies.....	55
Kantore en motorhuise.....	46
Huise vir Tegnici.....	2
Hutte vir draaguitrusting, plaaslynskakeleenhede en kraginstallasies.....	454
	<u>614</u>

Vier van die nuwe outomatiese sentrales wat gedurende die jaar in werking gestel is, word in opslaangeboue gehuisves. Volgens die groot getal permanente opslaangeboue wat tans in gebruik is blyk duidelik dat hierdie tipe gebou 'n lewensbelangrike rol speel in die verskaffing van 'n nasionale kommunikasiestelsel.

Vervoer (Kyk ook statistiese tabel.)

Die getal voertuie in gebruik het met 34 vermeerder tot 'n totaal van 2,540. Hierdie totaal bestaan uit die volgende tipes voertuie:

Ligte aflewingswaens.....	1,093
Paneelwaens.....	527
Motorkarre en bedien-afleweringsvoertuie.....	312
3-ton-vragmotors.....	179
5-ton-vragmotors.....	204
7-ton-vragmotors.....	152
10-ton-vragmotors.....	4
Busse.....	27
Diverse voertuie.....	42
	<u>2,540</u>

Die motorvoertuig is 'n noodsaaklike stuk gereedskap vir die instandhouding en uitbreiding van ons uitgestrekte kommunikasienetwerk en dit is belangrik dat die regte en mees ekonomiese voertuig vir elke werk beskikbaar moet wees. In hierdie verband is goeie vordering gemaak met die uitrus van voertuie (veral paneelwaens en ligte afleeringswaens) met leerrakke, paalrakke, houers vir gereedskap en materiaal, en ander spesiale toebehore. Daar is ook gereël om 'n aantal baie ligte paneelwaens vir ligte stedelike werk te toets.

Ten spyte van die aansienlike vermeerdering in telefone, lyne en ander uitrusting wat in stand gehou moes word, is die totale mylafstand wat in 1960-61 afgelê is effens minder as die ooreenstemmende syfer vir 1958-59. Dit kan toegeskryf word aan verbeterde werksmetodes, die instelling van 'n vyfdagweek vir buite-aanlegwerk, en in 'n mate aan 'n vermindering in die luglynaanlegwerk. Ongeveer $\frac{2}{3}$ van die totale mylafstand word in verband met instandhoudingswerk afgelê.

Die totale uitgawe aan motorvervoer het gedurende die afgelope twee jaar met meer as R80,000 verminder as gevolg van die feit dat die mylafstand afgelê deur die ligter voertuie 'n groter deel van die totale mylafstand uitgemaak het.

Alle pogings word aangewend om bestuurders in padveiligheid en -hoflikheid te onderrig. Dit is aangenaam om te merk dat daar 'n gestadige

afname in die ongeluysyfer gedurende die afgelope drie jaar was. Departementele werknemers was verantwoordelik vir 47 persent van die ongelukke gedurende 1960-61, d.w.s. een ongeluk vir elke 72,711 myl.

Personeel en Opleiding (Kyk ook statistiese tabel)

Die voortdurende groei van die telekommunikasiestelsel en die feit dat dit al hoe ingewikkelder word, vereis gedurig meer en meer gekwalifiseerde ingenieurs. Alhoewel alle bestaande poste deur die werwing van nege gegradueerde ingenieurs aan die begin van 1960 gevul kon word, is nogtans baie meer nodig om die uitbreiding en instandhouding van die stelsel te kan behartig. Aan die begin van 1961 was daar 20 studente aan die verskillende Suid-Afrikaanse universiteite wat met behulp van staatsbeurse gestudeer het en wat na voltooiing van hulle opleiding by die Poskantoor in diens sal tree. Die nege gegradueerdes wat aan die einde van 1960 in diens getree het, was almal houers van staatsbeurse. Die staatsbeursskema lewer 'n besonder belangrike bydrae tot die verkryging van ingenieurs vir die Poskantoor.

Buitelandse Besoeke

Die volgende besoeke is gedurende die jaar in die buiteland afgelê:

Doel van besoek	Naam	Rang
* Aankoop van uitrusting vir BHF/FM-uitsaaidiens.....	D. P. J. Retief..... A. Birrell.....	Hoofingenieur. Senior Ingenieur.
Konferensie van die Statebondstelekkommunikasieraad...	D. P. J. Retief..... A. F. Bennett.....	Hoofingenieur. Senior Ingenieur.
† Ontwerp van outomatiese skakeluitrusting.....	H. Fuge..... F. W. H. Hermann..... R. G. Henson.....	Ing. I. Ing. II. Ing. II.

* As deel van 'n gesamentlike SAUK-HPK-spaar.

† Alle koste is deur die vervaardigers gedra.

VOORRADE-AFDELING

'n Paar jaar gelede is ooreenkomste aangegaan met sekere Suid-Afrikaanse firmas vir die vervaardiging van telekommunikasieuitrusting in Suid-Afrika. Die ooreenkomste het voorsiening gemaak vir 'n geleidelike jaarlikse vermeerdering van Suid-

Afrikaanse produksie en dit is noemenswaardig dat die waarde van bestellings wat gedurende die jaar in Suid-Afrika geplaas is, dié wat oorsee geplaas is met bykans tweemiljoen rand oortref het.

STATISTIESE TABELLE

ALGEMENE WINS-EN-

Aan UITGAWE:—	R	R
Kontantuitbetalings (salarisse, lone, toelaes, onderhoud en algemeen).....	57,176,343	
Min bedrag toegewys vir ingenieursaanlegwerke.....	1,126,165	
	<hr/>	
	56,050,178	
Hydrae ten opsigte van vervanging en vernuwing van telegraaf- en telefoonuitrusting (waardevermindering).....	2,618,111	
	<hr/>	58,668,289
<i>Waarde van dienste waarvoor daar geen kontantdebet geneem word nie:—</i>		
Rente verskuldig op kapitaal:—		
Telegraafdiens.....	466,399	
Telefoondiens.....	8,530,319	
Standaardvoorraad.....	412,629	
Aangaan van lenings sedert Unie.....	64,121	
	<hr/>	9,473,468
Waarde van Staatsgeboue.....		931,162
Pensioenfondse: Staatsverpligting:—		
Bydraes tot fondse.....	2,734,265	
Pensioene uit inkomste betaal.....	218,483	
Gratifikasies.....	22,076	
	<hr/>	2,974,824
Werkloosheidsversekeringsfonds: Staatsverpligting.....		22,723
Dienste deur ander Staatsdepartemente gelewer:—		
Klein werke en meubels, onderhoud en herstelwerk, huur en belastings..	1,725,927	
Regskoste en skadevergoeding.....	6,000	
Ouditering.....	13,810	
Klein dienste.....	44,850	
	<hr/>	1,790,587
Posdienste.....		680,728
		<hr/>
		74,541,781
Batige saldo.....		11,182,206
		<hr/>
		<u>R85,723,987</u>

POSWESE: WINS-EN-

Aan UITGAWE:—	R
Verkeer, bedryf en kommersieel.....	15,064,247
Vorrade (drakoste).....	151,641
Administrasie en boekhouding.....	927,602
Huur, onderhoud van geboue, ligte.....	621,334
Rente verskuldig op kapitaalwaarde van geboue.....	428,335
Pensioenverpligting.....	1,001,028
Verpligting ten opsigte van werkloosheidsversekering.....	7,646
Vervoer van pos.....	6,184,425
Diverse.....	1,743,633
	<hr/>
TOTALE UITGAWE.....	26,129,891
Netto wins.....	2,340,230
	<hr/>
	<u>R28,470,121</u>

VERLIESREKENING (Boekjaar 1960-61)

PER INKOMSTE:—	R	R
Kontantontvangste.....		81,904,762
<i>Waarde van dienste waarvoor daar geen kontantkredit ontvang word nie:—</i>		
Dienste gelewer aan Staatsdepartemente:—		
Posdiens.....	2,662,185	
Telegraafdiens.....	9,611	
Diverse.....	753,500	
	3,425,296	
Dienste gelewer aan provinsiale administrasies:—		
Kaap.....	89,010	
Transvaal.....	102,675	
Natal.....	61,333	
Oranje-Vrystaat.....	21,605	
	274,623	
Weerkundige diens:—		
Uitsaai van weerberigte, ens.....		119,306
		85,723,987

VERLIESREKENING (Boekjaar 1960-61)

PER INKOMSTE:—	R	R
Kontantinvorderings van publiek:—		
Posgeld.....	20,860,684	
Seeposdiens.....	907,500	
Privaatbushuur en privaatsakgeld.....	516,134	
Sparbankinkomste.....	1,433,103	
Posorderkommissie.....	394,606	
Poswisselkommissie.....	200,547	
Diverse.....	455,354	
	24,767,928	
Kostelose dienste aan Staatsdepartemente.....		3,690,098
Kontantinvorderings van Staatsdepartemente: Privaatsakgeld en -bushuur.....		12,095
		R28,470,121

TELEGRAAFWESE: WINS-EN-

AAN UITGAWE:—

	R
Verkeer, bedryf en kommersieel.....	3,735,029
Ingenieurswerke (drakoste).....	68,924
Voorrade (drakoste).....	91,544
Administrasie en boekhouding.....	205,810
Onderhoud.....	1,060,059
Huur, onderhoud van geboue, ligte.....	258,889
Rente verskuldig op kapitaalwaarde van geboue.....	139,674
Pensioenverpligting.....	310,378
Verpligting ten opsigte van werkloosheidversekering.....	2,371
Rente op voorraadreserwe.....	45,868
Rente op kapitaal.....	466,399
Bydrae ten opsigte van vernuwings.....	99,237
Diverse.....	949,363
TOTALE UITGAWE.....	7,433,545
Netto wins.....	62,117
	<u><u>R7,495,662</u></u>

TELEFOONWESE: WINS-EN-

AAN UITGAWE:—

	R
Verkeer en bedryf.....	9,274,265
Kommersieel.....	2,164,162
Ingenieurswerke (drakoste).....	749,652
Administrasie en boekhouding.....	595,590
Voorrade (drakoste).....	355,023
Onderhoud.....	11,529,663
Huur, onderhoud van geboue, ligte.....	845,704
Rente verskuldig op kapitaalwaarde van geboue.....	363,153
Pensioenverpligting.....	1,663,417
Verpligting ten opsigte van werkloosheidversekering.....	12,706
Rente op voorraadreserwe.....	366,762
Rente op kapitaal.....	8,530,319
Bydrae ten opsigte van vernuwings.....	2,518,874
Diverse.....	2,009,057
TOTALE UITGAWE.....	40,978,347
Netto wins.....	8,779,858
	<u><u>R49,758,205</u></u>

VERLIESREKENING (Boekjaar 1960-61)

PER INKOMSTE:—

Kontantinvorderings:—

Van publiek:—

Telegramme.....	3,469,167	
Telegramadresgeld.....	82,533	
Diverse.....	479,777	
Teledrukker- en teleksdiens.....	1,215,312	
Buitelandse telekommunikasie.....	1,893,663	
	<hr/>	7,140,452

Van Staatsdepartemente:—

Telegramme.....	129,758	
Telegramadresgeld.....	5,196	
Teledrukker- en teleksdiens.....	102,345	
	<hr/>	237,299

Kostelose dienste aan Staatsdepartemente:—

Weerkundige diens.....	108,299	
Diverse.....	9,612	
	<hr/>	117,911

R7,495,662

VERLIESREKENING (Boekjaar 1960-61)

PER INKOMSTE:—

Kontantinvorderings:—

Van publiek.....	47,725,198
Van Staatsdepartemente.....	2,021,790
Kostelose dienste aan Staatsdepartemente.....	11,217

R49,758,205

POSSPAARBANK

Item.	1958-59.	1959-60.	1960-61.
1. Spaarbankkantore.....	1,585	1,593	1,609
2. Gewone rekenings:—			
(a) Geopen.....	158,669	150,867	151,000
(b) Gesluit.....	70,680	242,943	346,856
(c) Lopende rekenings.....	2,483,206	2,391,130	2,195,274
(d) Inlaes:—			
Getal.....	2,096,572	2,075,656	1,959,953
Waarde, met inbegrip van rente.....R	62,005,268	61,775,928	58,425,873
(e) Opvragings:—			
Gewone:—			
Getal.....	409,879	571,753	669,113
Bedrag.....R	51,717,430	51,489,548	49,371,471
Op aanvraag:—			
Getal.....	1,873,551	1,869,632	1,826,245
Bedrag.....R	13,246,188	13,021,386	10,660,756
Totaal:—			
Getal.....	2,283,430	2,441,385	2,495,358
Bedrag.....R	64,963,618	64,510,934	60,032,227
(f) Saldo aan inleërs verskuldig:—			
Bedrag.....R	144,782,668	142,047,664	140,441,310
Gemiddelde bedrag per inleër.....R	58.31	59.41	63.97
3. Spaarbanksertifikate:—			
(a) Beleggings.....R	689,600	778,600	623,600
(b) Terugbetalings, behalwe rente.....R	1,992,800	1,457,200	1,091,000
(c) Saldo van beleggings.....R	8,672,600	7,994,000	7,526,600
4. Rekenings oorgedra:—			
Op ander administrasies:—			
Getal.....	164	137	131
Bedrag.....R	25,468	23,288	18,066
Van ander administrasies:—			
Getal.....	264	261	330
Bedrag.....R	49,328	27,316	80,140
5. Skoolbankrekenings:—			
Getal rekenings.....	14	5	5
Saldo aan inleërs verskuldig.....R	1,462	978	963

OPMERKING.

Item 2 (f) sluit nie item 3 (c) in nie.

UNIELENINGSERTIFIKATE

Item.	1958-59.	1959-60.	1960-61.
	R	R	R
1. Beleggings.....	20,320,526	19,095,344	13,708,262
2. Terugbetalings, uitgesonderd rente.....	8,350,084	6,160,344	6,637,680
3. Saldo van beleggings.....	47,317,840	60,252,840	67,323,422

DIENSTE NAMENS ANDER STAATSDEPARTEMENTE GELEWER

Item.	1958-59.	1959-60.	1960-61.
1. Kostelose posversending:—			
Waarde..... R	2,005,892	2,839,396	2,839,396
2. Kostelose poswissels:—			
Getal.....	53,410	62,531	71,442
Waarde..... R	1,919,246	2,386,878	2,541,176
3. Pensioenbetaalorders uitbetaal:—			
Getal.....	3,002,531	3,136,784	3,062,516
Waarde..... R	55,864,700	60,383,000	63,844,730
4. Inkomste ingevorder:—			
(a) Lisensies..... R	16,922	16,158	210
(b) Inkomsteëls..... R	2,726,218	3,046,180	2,917,177
(c) Vermaaklikheidsbelasting (Kaap)..... R	429,316	407,646	355,745
(d) Doeaneregte..... R	3,123,810	3,278,054	3,347,534
(e) Berokingsgeld..... R	54	60	1
5. Sigaretbelasting..... R	24,130,968	25,502,010	27,199,660
6. Belastingdelgingsertifikate..... R	6,380,396	7,076,484	6,358,815
7. Spaarfondsbelastingertifikate (uitbetaal)..... R	27,160	23,698	10,970
8. Leningspaaielemente van oud-vrywilligers ingevorder..... R	390	808	813
9. Bedrae aan huur en leningsdelging ten opsigte van Nasionale Behuising ingevorder..... R	2,579,806	2,616,944	2,599,043
10. Leningsheffingsertifikate (uitbetaal)..... R	1,403,190	3,750,408	461,942
11. Tesourieobligasies (invordering van bydraes)..... R	13,717,660	22,648,310	—

DIENSTE NAMENS ANDER STAATSDEPARTEMENTE GELEWER

Item.	1958-59.	1959-60.	1960-61.
1. Kostelose posversending:—			
Waarde..... R	2,005,892	2,839,396	2,839,396
2. Kostelose poswissels:—			
Getal.....	53,410	62,531	71,442
Waarde..... R	1,919,246	2,386,878	2,541,176
3. Pensioenbetaalorders uitbetaal:—			
Getal.....	3,002,531	3,136,784	3,062,516
Waarde..... R	55,864,700	60,383,000	63,844,730
4. Inkomste ingevorder:—			
(a) Lisensies..... R	16,922	16,158	210
(b) Inkomsteseëls..... R	2,726,218	3,046,180	2,917,177
(c) Vermaaklikheidsbelasting (Kaap)..... R	429,316	407,646	355,745
(d) Doeaneregte..... R	3,123,810	3,278,054	3,347,534
(e) Berokingsgeld..... R	54	60	1
5. Sigaretbelasting..... R	24,130,968	25,502,010	27,199,660
6. Belastingdelgingsertifikate..... R	6,380,396	7,076,484	6,358,815
7. Spaarfondsbelastingertifikate (uitbetaal)..... R	27,160	23,698	10,970
8. Leningspaaiemente van oud-vrywilligers ingevorder..... R	390	808	813
9. Bedrae aan huur en leningsdelging ten opsigte van Nasionale Behuising ingevorder..... R	2,579,806	2,616,944	2,599,043
10. Leningsheffingsertifikate (uitbetaal)..... R	1,403,190	3,750,408	461,942
11. Tesourieobligasies (invordering van bydraes)..... R	13,717,660	22,648,310	—

POSWISSELS EN POSORDERS

Item.	1958-59.	1959-60.	1960-61.
1. Poswissels <i>uitgereik</i> :—			
(a) Op kantore in Suid-Afrika:—			
Getal.....	2,066,317	2,039,085	1,505,989
Bedrag..... R	25,093,668	26,752,726	25,171,640
(b) Op ander lande:—			
Getal.....	102,675	118,773	104,675
Bedrag..... R	2,454,518	2,966,418	2,477,914
(c) Totaal:—			
Getal.....	2,168,992	2,157,858	1,610,664
Bedrag..... R	27,548,186	29,719,144	27,649,554
(d) Kommissie..... R	179,728	192,246	200,547
2. Poswissels <i>uitbetaal</i> :—			
(a) Uitgereik in Suid-Afrika:—			
Getal.....	2,014,069	2,064,664	1,516,667
Bedrag..... R	24,965,756	26,831,294	25,253,547
(b) Uitgereik in ander lande:—			
Getal.....	196,905	191,875	135,259
Bedrag..... R	2,727,576	2,714,112	2,249,989
(c) Totaal:—			
Getal.....	2,210,974	2,256,539	1,651,926
Bedrag..... R	27,693,332	29,545,406	27,503,536
3. Posorders <i>uitgereik</i> :—			
(a) Getal:—			
Suid-Afrikaanse.....	9,653,547	10,805,506	10,983,871
Britse.....	2,284,572	2,563,051	2,606,015
Totaal.....	11,938,119	13,368,557	13,589,886
(b) Bedrag:—			
Suid-Afrikaanse..... R	17,603,616	20,596,500	21,868,380
Britse..... R	2,791,002	3,070,792	3,196,531
Totaal..... R	20,394,618	23,667,292	25,064,911
(c) Kommissie:—			
Suid-Afrikaanse..... R	251,116	292,238	308,696
Britse..... R	73,054	81,112	85,910
Totaal..... R	324,170	373,350	394,606
4. Posorders <i>uitbetaal</i> :—			
(a) Getal:—			
Suid-Afrikaanse.....	9,571,850	10,652,619	10,869,067
Britse.....	616,403	674,971	675,252
Totaal.....	10,188,253	11,327,590	11,544,319
(b) Bedrag:—			
Suid-Afrikaanse..... R	17,523,824	20,471,330	21,900,370
Britse..... R	1,591,436	1,781,502	1,820,239
Totaal..... R	19,115,260	22,252,832	23,720,609

PERSONEEL

Item.	1958-59.	1959-60.	1960-61.
1. Vaste personeelsterkte:—			
(a) Goedgekeurde poste.....	34,993	35,556	36,180
(b) Beampes in diens.....	33,341	33,426	33,686
2. Totale getal persone in diens.....	45,291	44,327	44,963
3. Beampes wat met verlof gegaan het.....	46,616	44,055	42,403
4. Vakansieverlof:—			
(a) Getal dae toegestaan.....	784,788	833,003	849,756
(b) Gemiddelde per beampte.....	16·84	18·91	20·04
5. Spesiale verlof:—			
(a) Getal dae toegestaan.....	131,894	118,854	125,011
(b) Gemiddelde per beampte.....	2·83	2·70	2·95
6. Siekteverlof:—			
(a) Getal dae toegestaan.....	414,549	398,141	394,614
(b) Gemiddelde per beampte.....	8·90	9·04	9·31
7. Voorstelle deur die personeel ingedien:—			
(a) Totale getal.....	130	102	136
(b) Getal aangeneem.....	17	11	18
(c) Getal toekennings.....	17	11	18
(d) Totale bedrag aan toekennings betaal.....	R64.00	R51.00	R97.00

OPMERKINGS.

Item 1 sluit nie die volgende in nie: Ingenieursbeampes wat uit fondse onder die pos Kapitaal betaal word, tydelike en los werknemers wat bo die goedgekeurde sterkte in diens geneem is en posagente.

Item 2 sluit die drie klasse werknemers in wat nie onder item 1 opgeneem is nie.

Item 3 sluit ingenieursbeampes in wat uit fondse onder die pos Kapitaal betaal word, maar nie posagente wat nie tot verlof geregtig is nie.

TELEFOONDIENS.

Item.	1958-59.	1959-60.	1960-61.
1. Telefonsentrales.....	1,875	1,871	1,841
2. Openbare oproepkantore.....	13,113	13,603	14,093
3. Sentraleansluitings:—			
(a) Besigheidsaansluitings.....	176,296	173,884	174,217
(b) Huisaansluitings.....	289,029	305,391	348,096
4. Plaaslyne:—			
(a) Getal lyne.....	9,803	10,054	10,252
(b) Getal boere aangesluit.....	83,021	84,870	86,682
(c) Lengte van roete, in myle.....	183,976	188,665	192,252
5. Partylyne (uitgesonderd plaaslyne):—			
(a) Getal lyne.....	1,707	1,305	1,270
(b) Getal persone aangesluit.....	6,728	6,161	6,165
6. Totale getal telefoonpunte.....	829,051	858,107	879,945

**BESONDERHEDE VAN TELEFOONBESIGHEID EN -INKOMSTE IN DIE GROOTSTE STEDELIKE
SENTRALESTELSELS 1960-61**

Sentralestelsel.	Jaar geëindig 31 Maart.	Getal telefoon- toestelle.	Getal rekenings- gelewer.	Getal bankrot- skappe.	Totale inkomste- invorder- ings.*	Totale inkomste as ontinbaar afgeskryf.	Bedrag (in sent) afgeskryf per R100 inkomste ingevorder.
Witwatersrand.....	1959	267.064	2.125.320	232	R 11.597.730	R 19.538	16·83
	1960	273.748	2.130.144	167	15.488.290	12.456	8·04
	1961	271.125†	2.064.000†	222	16.307.509	69.276‡	42·48
Kaapse Skiereiland.....	1959	100.945	730.338	109	4.570.988	1.044	2·29
	1960	106.391	766.470	150	5.941.240	1.336	2·25
	1961	114.635	838.084	101	6.127.136	1.917	3·13
Pretoria.....	1959	65.103	504.836	31	2.939.248	4.840	16·46
	1960	69.497	513.372	14	3.732.054	2.140	5·71
	1961	71.108	548.363	62	3.885.963	7.749	19·94
Durban.....	1959	86.161§	640.000	42	2.003.386	2.218	11·08
	1960	89.445§	665.000	41	2.394.894	3.706	15·46
	1961	94.856§	688.000	37	2.598.874	4.094	15·75
Port Elizabeth.....	1959	29.424	224.364	8	1.369.500	448	3·25
	1960	30.514	232.680	30	1.775.078	876	4·92
	1961	31.099	240.000	19	1.877.910	1.389	7·39
Pietermaritzburg.....	1959	12.917	96.756	7	678.194	240	3·54
	1960	13.252	101.988	5	849.158	232	2·71
	1961	13.866	103.300	1	892.745	134	1·50
Bloemfontein.....	1959	16.578	113.019	9	833.944	180	2·17
	1960	17.026	122.110	11	1.057.312	356	3·38
	1961	17.280	121.900	15	1.121.957	853	7·60
Oos-Londen.....	1959	14.667	112.199	15	672.084	388	5·75
	1960	14.624	114.756	11	814.382	234	2·83
	1961	15.126	130.116	13	846.943	578	6·82
Kimberley.....	1959	6.839	57.499	Nil	300.000	Nil	Nil
	1960	6.125	56.086	2	369.578	16	0·42
	1961	6.279	56.200	1	377.863	33	0·87

OPMERKINGS.

* Sluit in fonograminvorderings en geraamde bedrae vir goewermentsdienste.

† Vermindering te wyte aan kontrole van registers.

‡ Gedeelte van bedrag moes by 1959-60-boekjaar ingesluit gewees het: oorgedra na 1960-61.

§ Met inbegrip van Durban se munisipale stelsel.

Die geraamde gemiddelde bedrae wat afgeskryf is per R100 inkomste ingevorder, aangegee in sent. is soos volg:—

1958-59: 6·82.

1959-60: 5·04.

1960-61: 25·27 = 0·25%.

INTERNASIONALE TELEFOONDIENS

Item.	1958-59.	1959-60.	1960-61.
1. Oproepe na oorsese lande.....	18,565	19,618	19,026
2. Oproepe uit oorsese lande.....	15,132	17,328	18,338
3. Oproepe na Rhodesië.....	89,795	101,862	120,197
4. Oproepe uit Rhodesië.....	134,540	156,549	182,599
5. Oproepe na Lourenco Marques.....	30,444	32,745	38,072
6. Oproepe uit Lourenco Marques.....	30,950	35,091	39,624
7. Oproepe na Kenja.....	390	487	614
8. Oproepe uit Kenja.....	563	642	707
9. Oproepe na Belgiese Kongo.....	256	211	439
10. Oproepe uit Belgiese Kongo.....	291	298	356

UITSAAI- EN RADIOLISENSIES

Item.	1958-59.	1959-60.	1960-61.
1. Uitsaaiwese:—			
(a) Gelisensieerde stasies.....	11	11	11
(b) Gelisensieerde luiteraars.....	897,057	945,559	985,176
2. Gelisensieerde radiostasies:—			
(a) Skeepstasies.....	528	625	682
(b) Vliegboordstasies.....	265	304	393
(c) Private kommunikasiestasies.....	1,357	1,516	1,832
(d) Amateurstasies.....	2,033	2,227	2,412

INSPEKSIE BY KAAPSTAD EN DURBAN VAN SKEEPSRADIO-INSTALLASIES.

Radio-installasies gelisensieer deur—	GETAL SKEPE GEÏNSPEKTEER.		
	1958-59.	1959-60.	1960-61.
België.....	2	1	1
Bermuda.....	1	4	2
Costa-Rica.....	1	—	—
Denemarke.....	27	31	38
Duitsland.....	70	54	61
Finland.....	1	—	—
Frankryk.....	29	27	50
Griekeland.....	4	7	23
Groot-Brittanje.....	567	586	547
Holland.....	210	209	285
Ierland, Republiek.....	2	3	2
Israel.....	1	—	8
Italië.....	34	28	33
Japan.....	81	71	119
Joegoslawië.....	3	3	3
Liberië.....	28	38	29
Noorweë.....	92	125	105
Panama, Republiek.....	7	4	12
Portugal.....	14	11	15
Rusland.....	2	2	3
Spanje.....	—	1	4
Swede.....	53	49	70
Switserland.....	2	—	5
Suid-Afrika.....	222	225	168
Verenigde State van Amerika.....	66	55	79
TOTAAL.....	1,519	1,534	1,662

TELEGRAAFDIENS

Item.	1958-59.	1959-60.	1960-61.
1. Telegraafkantore.....	3,457	3,457	3,520
2. Mylafstand van telegraafverbinding.....	400,253	438,325	637,507
3. Binnelandse en interterritoriale telegramme aangeneem:—			
(a) Interterritoriale Goewerments en weertelegramme.....	3,089†	2,975†	48,790†
(b) Unieregering.....	817,953	780,922	712,429
(c) Spoorweg.....	11,155	13,434	16,934
(d) Deur publiek betaal.....	9,889,159	9,578,339	9,372,670
(e) Pers.....	185,241	197,133	188,873
(f) Totaal.....	10,906,597	10,572,803	10,339,696
4. Buitelandse telegramme (afgestuur)*:—			
(a) Regering.....	17,753	8,993	10,375
(b) Deur publiek betaal.....	750,244	836,671	787,482
(c) Totaal.....	767,997	845,664	797,857
5. Totale getal telegramme aangeneem.....	11,674,594	11,418,467	11,137,553
6. Internasionale Teleksdiens, getal oproepe.....	31,648	38,702	41,954
7. Fototelegramme (oorgesend)—			
(a) Binnelands.....	1,833	2,575	3,808
(b) Buitelands.....	160	343	399
(c) Totaal.....	1,993	2,918	4,207

† Vir 1958-59 en 1959-60, dui die syfer slegs die getal telegramme in diens van Statebonds- en Britse Regerings aan. Vir 1960-61, sluit die syfer Interterritoriale Goewerments- en Weertelegramme in wat voorheen in 3 (b) ingesluit is.

* Sluit radiotelegramme in.

POSDIENS

Item.	1958-59.	1959-60.	1960-61.
1. Poskantore:—			
(a) Poswisselkantore.....	1,545	1,589	1,566
(b) Posagentskantore.....	1,783	1,691	1,720
(c) Totale getal kantore.....	3,328	3,280	3,286
2. Private possakke.....	10,151	11,767	11,336
3. Private posbusse.....	115,600	121,958	124,197
4. Ander posbusse as dié op poskantoorpersele.....	4,401	4,340	4,500
5. Pakketdiens:—			
(a) K.b.a.-pakkette—			
Getal pakkette.....	1,347,120	1,339,764	1,235,094
Handelsbedrae ingevorder.....R	5,692,552	5,949,364	5,677,971
Inkomste vir Poskantoor.....R	261,940	263,170	238,364
(b) Versekerde pakkette:—			
Getal pakkette.....	2,433,996	2,455,068	2,562,992
Inkomste vir Poskantoor.....R	140,864	142,664	147,030
Skadevergoeding betaal.....R	5,790	6,288	5,814
(c) Inleweringsbewyse:—			
Getal pakkette.....	2,288,188	2,282,924	2,298,026
Inkomste vir Poskantoor.....R	19,068	19,044	22,980
Skadevergoeding betaal.....R	2,878	3,084	3,764
6. Totale getal stukke gehanteer.....	SIEN	VOLGENDE	BLADSY
7. Onafgelewerde stukke:—			
(a) Getal.....	6,194,422	6,796,010	8,595,496
(b) Waarde van inhoud:—			
Geld.....R	51,214	47,932	50,368
Ander.....R	954,542	1,400,882	1,332,356
(c) Inkomste uit opveilings.....R	1,450	1,688	1,946
8. Gelisensieerde posfrankeermasjiene.....	4,384	4,532	4,818
9. Besigheidsantwoorddienslisensies.....	1,806	1,953	1,731
10. Buitelandse pos:—			
Ontvang oor Groot-Brittanje vir Suid-Afrika:—			
Possakke.....	270,900	260,002	263,808
Pakketsakke.....	140,601	146,045	135,541
Versend uit Suid-Afrika oor Groot-Brittanje:—			
Possakke.....	42,468	42,348	45,443
Pakketsakke.....	22,840	21,985	21,350
Ontvang vir Suid-Afrika langs 'n ander weg as oor Groot-Brittanje:—			
Possakke.....	50,717	53,002	63,579
Pakketsakke.....	109,273	70,646	82,294
Versend uit Suid-Afrika langs 'n ander weg as oor Groot-Brittanje:—			
Possakke.....	17,119	17,257	18,698
Pakketsakke.....	9,894	8,859	8,227

OPMERKINGS.

Item 1: Sluit nie poskantore in Betsjoeanaland-protëktoraat, Swaziland en Basoetoland in nie.

Items 7 (a) en (b) is ten opsigte van stukke wat weens verkeerde of onvoldoende adresse nie aan geadresseerdes afgelewer kon word nie; dit sluit stukke wat aan afsenders teruggestuur is. Die gemelde syfers het slegs betrekking op stukke wat in die Kantoor vir Onafgelewerde Briewe, Kaapstad, gehanteer word.

Item 7 (c) is ten opsigte van stukke wat nie aan die geadresseerdes afgelewer of aan die afsenders teruggestuur kon word nie.

Item 10: Sluit in posstukke in geslote sakke onderweg deur Suid-Afrika na of van Suidwes-Afrika, Betsjoeanaland-protëktoraat, die Federasie van Rhodesië en Njassaland, Mosambiek en Mauritius.

BESONDERHEDE VAN POSSTUKKE. WAT BY POSKANTORE IN SUID-AFRIKA GEHANTEER IS*

Soort posstuk.	In Suid-Afrika gepos vir aflewering in Suid-Afrika		In Suid-Afrika gepos vir aflewering in ander lande.		Van ander lande ontvang vir aflewering in Suid-Afrika.		Van ander lande ontvang vir oorsending deur Suid-Afrika.		Totale getal posstukke gehanteer.	
	1955-56.	1958-59.	1955-56.	1958-59.	1955-56.	1958-59.	1955-56.	1958-59.	1955-56.	1958-59.
1. Briewe:—										
(a) Vooruitbetaalde.....	368,802,824	369,757,700	36,802,388	36,747,620	54,015,312	53,040,780	6,033,508	1,422,148	465,744,032	460,968,248
(b) Beboete.....	1,653,132	1,587,192	233,376	204,152	202,346	235,976	19,500	12,272	2,108,444	2,139,592
2. Poskaarte (enkel- en antwoord-).	9,801,116	11,175,320	1,237,184	1,351,272	1,866,332	2,033,772	126,412	89,024	13,031,044	14,649,388
3. Nuusblaaië.....	48,453,028	40,683,708	3,234,088	3,040,232	10,044,944	7,460,804	744,900	394,576	62,476,960	51,579,320
4. Drukwerk, handelstukke en monstertjakkies.....	244,007,868	251,548,596	11,626,628	13,331,864	10,448,516	12,971,712	1,555,320	354,484	267,638,332	278,206,656
5. Pakkeite (met inbegrip van k.f.a. en v.).....	13,243,464	12,302,004	1,383,460	1,258,452	1,544,764	1,280,656	426,972	24,856	16,598,660	14,865,968
(a) Gewone.....	1,556,880	1,421,992	13,156	21,684	13,260	13,728	66,456	364	1,649,752	1,457,768
(b) Landbou.....	318,292	482,716	6,760	27,456	8,580	37,804	5,252	7,384	338,884	555,360
6. Spoedstukke.....	687,836,604	689,059,228	54,627,040	55,982,732	78,144,144	77,075,232	8,978,320	2,305,108	829,586,108	824,422,300
<i>Amptelike stukke.</i>										
7. Briewe:—										
(a) Ongeregistreer.....	39,809,588	56,107,792	333,632	252,564	505,440	560,508	301,288	37,388	40,949,948	56,958,252
(b) Geregistreer.....	5,770,232	5,415,748	41,444	57,512	58,656	32,864	195,728	6,916	6,066,060	5,513,040
8. Ander stukke:—										
(a) Ongeregistreer.....	52,563,992	15,101,684	188,708	127,088	156,832	83,356	124,384	4,784	53,033,916	15,316,912
(b) Geregistreer.....	53,404	144,300	3,952	2,444	3,952	1,248	988	260	62,296	148,252
9. Leesstof vir blindes.....	37,284	60,216	1,820	2,496	624	988	2,496	—	42,224	63,700
10. TOTALE.....	786,071,104	765,888,968	55,196,596	56,424,836	78,869,648	77,754,196	9,603,204	2,354,456	929,740,552	902,422,456
11. Geregistreeerde stukke reeds by items 1 tot 6 hierbo ingesluit.....	13,630,084	13,589,992	1,164,852	1,218,776	1,574,560	1,265,472	69,160	72,732	16,438,656	16,146,972
12. Posstukke waarop spesiale lugposgeld vooruitbetaal is, reeds by items 1 tot 9 hierbo ingesluit:—										
(a) Briewe.....	15,296,424	25,993,916	14,312,740	17,564,300	20,503,860	24,324,404	450,684	452,348	50,563,708	68,334,968
(b) Poskaarte.....	350,584	589,732	615,056	822,056	751,608	997,620	33,280	32,656	1,750,528	2,443,064
(c) Lugbriewe.....	437,060	278,200	6,832,748	6,530,784	7,281,768	6,761,040	214,916	171,496	14,766,492	13,741,520
(d) Tweedeklasposstukke.....	—	—	249,080	349,804	1,307,644	1,256,580	31,824	6,552	1,588,548	1,612,936

* Statistieke word elke drie jaar opgestel.

KOSTE VAN POSVERVOER IN SUID-AFRIKA

Item.	1958-59.	1959-60.	1960-61.
	R	R	R
1. Per spoor (S.A. Spoorweë).....	2,333,372	2,158,000	2,256,056
2. Per pad (S.A.S.-padmotordiens).....	187,600	155,000	193,309
3. Per pad (private dienste).....	467,016	470,820	465,134
4. Per lug.....	503,282	523,504	560,538
5. Totaal.....	3,491,270	3,307,324	3,475,037

OPMERKING.

Item 3: Sluit in Goewermentsgaragekoste en briewebestellers se fietstoelaes.

GEWIG VAN LUGPOSVERKEER NA BESTEMMINGS BUTTE SUID-AFRIKA

Item.	1958-59.	1959-60.	1960-61.
	lb.	lb.	lb.
1. Suid-Afrikaanse Lugdiens/Central African Airways (na Rhodesië, ens.)	307,997	287,285	279,695
2. Sabena.....	3,689	3,661	2,429
3. Springbokdiens.....	390,472	435,670	458,440
4. Pan American Airways.....	19,317	20,712	11,646
5. D.E.T.A.....	11,595	11,127	13,221
6. Suid-Afrikaanse Lugdiens (na Lourenco Marques).....	10,431	11,079	11,021
7. EL AL Israel National Airlines.....	517	1,279	1,628
8. Koninklijke Luchtvaart Maatschappij.....	3,554	5,505	7,943
9. Qantas Empire Airways.....	2,303	2,422	2,645
10. S.A.T. (French Airlines).....	1,987	2,312	2,427
11. Suid-Afrikaanse Lugdiens (na Australië).....	2,462	3,569	4,777
12. Alitalia.....	—	—	1,579
13. Totale gewig van pos.....	753,424	784,621	797,451

OPMERKING.

Item 12: Diens op 4 September 1960 ingestel.

1. MOTORVERVOER.

	1958-59.	1959-60.	1960-61.
Getal voertuie in gebruik.....	3,035	2,984	2,961
Myle afgelê (miljoene).....	26,748	25,626	25,089
Totale uitgawe (duisende rand).....	2,176	2,130	2,081
Getal ongelukke.....	1,048	1,060	1,050
Gemiddelde myle per ongeluk.....	25,522	24,175	23,799

2. MOTORVERVOER: EIENDOM VAN EN GEBRUIK DEUR DIE INGENIEURS-AFDELING VAN DIE POSKANTOOR (BY 1 HIERBO INGESLUIT).

	1958-59.	1959-60.	1960-61.
Getal motorkarre en vragmotors.....	83	40	12
Myle afgelê.....	521,184	261,734	86,479
Uitgawe.....R	34,678	16,912	6,414

EKSAMENS WAARVOOR DIE PERSONEEL INGESKRYF IS

	GETAL SENTRUMS.			GETAL INSKRYWINGS.			GETAL GESLAAG.		
	1958-59.	1959-60.	1960-61.	1958-59.	1959-60.	1960-61.	1958-59.	1959-60.	1960-61.
	Eksaminerende liggaam en eksamen.								
DEPARTEMENT VAN POS-EN-TELEGRAAFWESE:—	159	141	107	1,463	1,036	1,022	1,352	1,008	886
Eindeksamen vir leerlingpos-en-telegraafassistentes.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Eindeksamen vir bevordering van amptenare van Algemene Afdeling tot klerklike betrekkinge.....	1	—	—	1	—	12	1	—	9
Posmeester-generaal se sertifikaat van bekwaamheid in Radiotelegrafie.....	47	—	—	84	—	—	70	—	—
Bekwaamheidstoets.....	7	—	—	24	10	10	5	1	1
Eksamen vir aanstelling as Ingenieur Graad III.....	12	8	—	81	—	—	48	—	—
Eksamen vir Superintendent (Telegraafwese).....	—	—	—	—	—	—	—	—	—
* DEPARTEMENT VAN ONDERWYS KUNS EN WETENSAP									
Wiskunde I.....	—	—	—	—	—	—	16	32	2
Wiskunde II.....	—	—	—	—	—	—	60	55	31
Wiskunde III.....	—	—	—	—	—	—	68	119	72
Wiskunde IV.....	—	—	—	—	—	—	12	24	26
Wiskunde V.....	—	—	—	—	—	—	—	9	6
Elektrotegniek II.....	—	—	—	—	—	—	1	3	—
Telegrafie en Telefonie I.....	—	—	—	—	—	—	72	89	88
Telegrafie II.....	—	—	—	—	—	—	51	42	53
Telegrafie III.....	—	—	—	—	—	—	3	1	4
Telefonie I.....	—	—	—	—	—	—	45	42	57
Telefonie III.....	—	—	—	—	—	—	4	1	7
Telefonie IV.....	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Radioverkeer I.....	—	—	—	—	—	—	31	43	32
Radioverkeer II.....	—	—	—	—	—	—	5	9	1
Radioverkeer III.....	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Oorsending I.....	—	—	—	—	—	—	6	13	7
Oorsending II.....	—	—	—	—	—	—	2	—	2
Lyne I.....	—	—	—	—	—	—	101	116	73
Lyne II.....	—	—	—	—	—	—	2	—	1
Tegniese Elektrisiteit I.....	—	—	—	—	—	—	39	92	1
Tegniese Elektrisiteit II.....	—	—	—	—	—	—	81	72	70

* Statistiek ten opsigte van sentrums en inskrywings nie beskikbaar nie.

AANVRAE DEUR VOORRAADDEPOTS GEHANTEER

Item.	1958-59.	1959-60.	1960-61.
1. Ingenieursmateriaal—			
Getal uitreikings.....	199,479	143,235	150,795
Waarde van uitreikings..... R	15,431,340	16,900,000	15,737,000
Getal ontvangste.....	24,931	17,191	14,931
Waarde van terugvoorderings..... R	2,117,744	1,803,200	2,040,500
Bestellings oorsee geplaas..... R	1,659,032	5,049,200	9,657,000
Bestellings in Suid-Afrika geplaas..... R	11,488,410	4,992,000	11,484,000
Waarde van materiaal ontvang..... R	12,520,662	13,277,000	11,748,800
Voorrade voorhande op 31 Maart..... R	9,509,508	7,530,000	5,397,000
Aan ander departemente en administrasies verkoop..... R	130,000	R120,000	69,200
2. Posdiensvoorrade—			
Getal uitreikings.....	137,910	139,475	143,200
Getal ontvangste.....	18,723	22,642	21,106
Uitgawe..... R	2,279,628	2,420,600	2,581,500
3. Posseëls—			
Waarde..... R	12,716,492	15,227,400	19,074,000*
4. Posorders—			
Waarde (Suid-Afrikaanse)..... R	17,923,500	21,210,000	26,705,000*
Waarde (Britse)..... R	2,881,880	3,262,400	4,003,000*
5. Unieleningssertifikate—			
Waarde..... R	24,880,310	18,914,000	17,669,600*
6. Nasionale spaarseëls—			
Waarde..... R	697,794	651,000	725,000*
7. Inkomsteseëls—			
Waarde..... R	7,758,764	9,750,000	10,569,000*
8. Belastingdelgingsertifikate—			
Waarde..... R	6,208,550	6,792,000	8,894,300*
9. Sigaretbelastingseëls—			
Waarde..... R	28,419,698	27,063,200	30,356,200*
10. Vermaaklikheidsbelastingseëls—			
Waarde..... R	437,332	410,400	457,200*
11. Kersseëls—			
Waarde..... R	145,290	100,800	90,500

* Spesiale uitreiking in Februarie 1961, ten gevolge van desimalisasie ingesluit.

LENINGSPOS-(KAPITAAL)-UITGAWE VIR 1960-61.

Item.	R
Telefoonhuurdersuitrusting.....	3,578,361
Sentralekabels.....	3,389,272
Plaaslyne.....	1,373,926
Sentrale-uitrusting.....	1,915,284
Uitrusting vir hooflynskakeling.....	431,965
Transmissie-uitrusting.....	2,734,230
Hooflyne.....	1,934,113
Hooflynkabels.....	353,946
Plattelandse lyne.....	50,402
Telegraafuitrusting.....	1,125,567
Buitelandse dienste.....	167,590
Radio (skip-kusdiens).....	11,714
Gereedskap en meganiese hulpmiddels.....	221,023
Opleidingsuitrusting.....	33,037
TOTAAL..... R	17,320,430

TELEKOMMUNIKASIEBATES (GEBOU EN PERSELE UITGESLUIT).
(Duisende rand.)

Bates soos op 31 Maart.	1959.	1960.	1961.
	(R1,000)	(R1,000)	(R1,000)
Telefoonhuurdersuitrusting.....	39,585	42,741	45,962
Sentralekabels.....	42,726	45,260	48,353
Plaaslyne.....	28,864	30,120	31,351
Sentrale-uitrusting.....	30,525	34,643	36,400
Uitrusting vir hooflynskakeling.....	4,093	4,587	5,006
Transmissie-uitrusting.....	13,433	16,618	19,288
Hooflyne.....	26,627	27,743	29,439
Hooflynkabels.....	3,823	4,308	4,622
Plattelandse lyne.....	718	758	803
Telegraafuitrusting.....	4,865	5,530	6,612
Buitelandse dienste.....	1,871	2,003	2,171
Radio (skip-kusdiens).....	214	222	234
Gereedskap en meganiese hulpmiddels.....	3,217	3,452	3,667
Opleidingsuitrusting.....	265	271	303
TOTAAL.....	200.826	218.256	234.211

TELEFOONUITRUSTING.

Uitrusting op 31 Maart.	1959.	1960.	1961.
1. Getal telefone—			
Automatiese.....	541,659	570,264	585,745
Hand.....	197,643	196,025	200,511
Plaas- en meerpersoonslyne.....	89,749	91,835	93,689
TOTAAL.....	829.051	858.124	879,945
2. Sentralelynetal (slegs sentrales met meer as 200 lyne)—			
Automatiese.....	444,292	464,558	500,750
Hand.....	126,856	132,437	132,108
Oproepkantoor.....	11,638	12,398	13,559
3. Kaaldraaddraagstelsels—			
12-kanaal.....	118	131	179
3-kanaal.....	216	269	312
Enkele en plattelandse kanale.....	230	255	401
4. Draagkanale op gewone kabels, konsentriese kabels en mikrogolfstelsels	2,000	2,200	3,100
5. Sentralegebied-verbindingsmyle.....	1,475,098	1,580,494	1,667,185
6. Plaaslyn verbindingsmyle.....	189,668	192,460	195,542
7. Hooflynverbindingsmyle—			
Stamlyne (kaaldraad).....	114,416	122,438	130,724
Stamlyne (kabel).....	50,133	62,162	65,529
Draaglyne (kaaldraad).....	315,549	373,896	455,758
Draaglyne (kabel).....	55,864	55,399	83,218
Mikrogolf en radio.....	—	300	36,138
TOTAAL.....	535.962*	614.185*	771,367*
8. Uitsaaiverbindingsmyle.....	23,584	23,246	24,074

* Hierdie totale slegs ten opsigte van item 7.

TELEGRAAFUITRUSTING.

Op 31 Maart.	1959.	1960.	1961.
1. Getal teledrukkers—			
Teleks.....	—	1,734	1,772
Genteks†.....	—	897	1,000
Privaatlyn.....	—	633	765
TOTAAL.....	—	3,264	3,537
2. Draagtelegraafstelsels—			
12 tot 24 kanale.....	52	53	57
6 tot 8 kanale.....	37	39	44
3. Verbindingsmyle—			
Stamlyne (kaaldraad).....	32,871	31,779	30,086
Stamlyne (kabel).....	7,613	10,804	12,918
Draaglyne (kaaldraad).....	338,254	342,766	360,742
Draaglyne (kabel).....	25,515	34,976	37,000
TOTAAL.....	404,253*	420,325*	440,746*

* Hierdie totale is slegs ten opsigte van item 3.

† Teledrukkers in poskantore in gebruik vir die oorsending van publieke telegramme.

INSTANDHOUDINGSUITGAWE VIR 1960-61.
(Duisende rand.)

	1959-60.	1960-61.
	(R1,000)	(R1,000)
1. Outomatiese huurdersverbindings.....	1,278	1,600
2. Handsentrale-huurdersverbindings.....	796	790
3. Plaaslyne.....	570	528
4. Sentralekabel ⁽¹⁾	731	868
5. Outomatiese sentrales.....	1,477	1,472
6. Handsentrales.....	236	186
7. Uitrusting vir hooflynskakeling.....	148	174
8. Transmissie-uitrusting.....	488	598
9. Hooflyne.....	164	192
10. Hooflynkabels.....	15	16
11. Telegraafstelsel.....	331	298
12. Opknapping van telefoonuitrusting.....	629	610
13. Opknapping van teledrukkers.....	73	90
14. Instandhouding en vervanging van gereedskap.....	362	340
15. Radio- en buitelandse dienste.....	295	280
16. Opleiding.....	1,140	1,073
17. Ophalings en verleggings ⁽²⁾	823	798
18. Spesifieke instandhoudingswerke.....	261	172
19. Toelaes ⁽³⁾	196	172
20. Rekords ⁽⁴⁾	212	252
21. Vervoer ⁽⁵⁾	1,158	1,165
22. Diverse ⁽⁶⁾	621	915
TOTAAL⁽⁷⁾.....	12,004	12,590

(1) Sluit in kabelherindelings en kruisverbindings op hoofverdeelrame.

(2) Koste van ophaling, verplasing en verlegging van uitrusting van alle tipes.

(3) Verblyf- en ander toelaes.

(4) Sentralekabel- en lynrekords.

(5) Motor- en spoorwegvervoer.

(6) Sluit in terugbetaalbare werk, huur van fasiliteite op spoorwegroetes, vakansiebonnis, ens.

(7) Sluit nie salarisse van vakkundige, administratiewe, klerklike, en sekere tegniese toesighoudende personeel in nie.